МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

МО "Хасавюртовский район"

МКОУ "Первомайская СОШ им. И.Г.Исакова"

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
[на заседании ШМО]	завуч УВР	Директор
________________________	____________________.	________________________
Абакарова З.М.	Алдамова П.А	Исакова Х.И.
приказ №1 от «[28]» [09*] [2023] г.	1 от «30» 08 2023 г.	от «31» 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «родная литература»

для обучающихся 5-11 классов

составитель: Мусаева Албика Магомедовна.

Первомайское 2023

ПРОГРАММАЯЛЪЕ БАЯН

Художествияб адабияталъ к1удияб кумек гьабула кинабго рахъ камилав инсан куцазе, г1агараб халкъалъул рух1ияб бечелъиялъул кьуч1алда г1олилазе тарбия кьезе.
Гьединлъидал школалда малъизе т1аса рищун руго ц1алдохъабазе мустах1икъал, маг1наялъул ва мац1алъул рахъалъ щвалде щварал авар литератураялъул ва вацлъиялъул миллатазул цо-цо асарал. Гьезда т1ад х1алт1улаго, лъималазда лъазе ккола художествиял асаразул анализ гьабизе, гьезие бит1араб къимат кьезе ва адабияб теориялъул к1вар бугел баяназдаса пайда босизе, гьелдаго цадахъ гьезие рагьизе ккола художествияб каламалъул пасих1лъи ва гъварилъи.
Раг1ул устарлъиялъул асарал малъи ккола адабияб курсалъул аслияб рахълъун.
Малъиялъул мурадлъун ккола раг1ул устарлъиялда лъимал хадур гъезари, камилал художествиял асаразда гъорлъе раккизе ругьун гьари, пасих1аб сипатияб каламалъул тату лъаялде гьел рачин, гьелъул кьуч1алда асаразулъ рихьизарурал обществиял гьоркьорлъабаздалъун, г1адамазул г1амал-хасиятаздалъун авторасе абизе ва бихьизабизе бокьараб аслияб пикру рагьиялде ва бич1ч1иялде рач1ин.
Адабияб курсалда жаниб хасаб бак1 ккола ват1ан хиралъиялъул, миллатазда гьоркьоб гьудуллъи кквеялъул, дунялалъулго зах1матхалкъалъул мурадал ц1униялъул асар ц1алдохъабалъ куцаялъ.
Адабияталъул дарсаз лъимал т1амула миллатазул адаб-х1урмат гьабизе, миллатазда гьоркьоб гьудуллъи, вацлъи бищун къиматаб бечелъи х1исабалда къабул гьабизе. Гьеб мурадалъе г1оло ц1алдохъабаз лъай-хъвай гьабула цогидал миллатазул литератураялдаса авар мац1алде руссинарурал лъик1ал асаразулгун.
Лъайгун тарбия кьеялъул масъалабиги, ц1алдохъабазул г1елалъулаб х1албихьиги х1исабалде босун, авар мац1алда литератураялъул курс г1уц1ун буго к1иго бут1аялдасан: т1оцебесеб V-IX классазда литературияб ц1али, к1иабилеб — дагъистаналъул литератураялъул курс.
V-IX классазе ц1алул материал кьун буго тарихиябгун-тематикияб ва жанразул тартибги ц1унун. Гьениб х1исабалде босула байбихьул классазда ц1алул дарсазда лъималазе щвараб х1албихьи ва гьениб лъураб кьуч1алда г1уц1ула хадубккун литературияб ц1али.
V-IX классазда малъизе программаялда рихьизарун руго лъайгун тарбия кьеялъе лъик1ал ресал ругел, рич1ч1изе бигьаял, художествияб рахъалъ щвалде щварал халкъияб к1алзул гьунаралъул, авар адабиятальул ва вацлъиялъул миллатазул хъвадарухъабазул т1аса рищарал асарал.

Гьаб программаялъул аслияб т1алаб: литератураялде лъималазул рокьи ц1ик1к1инаби; чвахун ва пасих1го ц1алиялъул бажари камиллъизаби; малъулел асаразул гъварилъуде раккизе ва аслияб пикруялда (идеялда) хадур гъезе к1везелъун, анализалъе авалияб роцада лъимал ругьун гьари, т1ахьал ц1ализе гьира-шавкъ бижизаби.

V-IXклассазе т1аса рищарал асараз рес кьола ц1алдохъабазул г1умруялъул х1албихьи бечед гьабизе, сипатияб каламалъул лазат босизе лъималазда малъизе, гьезулъ рух1ияб сахаватлъи куцазе, г1умруялда дандч1валел г1емерал лъугьа-бахъиназе бит1араб къимат кьезе ругьун гьаризе.

Щибаб классалъул курс г1уц1ун буго тарихиябгун тематикияб тартибги ц1унун. Гьелъ рес кьола лъималазул лъай г1амлъизабизе, литературиял асаразда кколел лъугьа-бахъинал ч1ванкъот1араб тарихияб заманалда хурхарал рук1ин ц1алдохъабазда бич1ч1изабизе, ва гьезда бихьизабизе гьел асаразда жаниб бат1и-бат1ияб тарихияб заманалъул г1адамазул г1умруги г1амал-хасиятги ва рук1а-рахъинги гвангъун цебеч1езабун бук1ин; гьелдаго цадахъ лъималазе рагьула жакъасеб къоялдаги гьел малъулел асаразул бугеб к1вар: гьанжесеб г1умруялъе бит1араб къимат кьун бажаруларо, аралда данде кквеч1ого.

X-XI классазда малъула дагъистаналъул литература.

X-XIклассазда малъизе х1исабалде росун руго дагъистаналъул вацлъиялъул миллатазул машгьурал раг1ул устарзабазул т1асарищарал асарал.

Т1асиял классазда авар ва дагъистаналъул литература малъиялъул аслияб масъалалъун ккола художествиял асарал гъваридго рич1ч1улев, гьезул идеялда (аслияб пикруялда), сипатияб каламалъул хаслъабазда хадув гъолев, гьезие бит1араб къимат кьун бажарулев, жиндир халкъалъул рух1ияб бечелъи босарав чилъун щивав ц1алдохъан вахъинави.

Авар адабияталдаги инсаниятальего г1аммал образал ратизе ва ратlарахъизе лъимал ругьун гьарула. Учителас ц1алдохъабазда малъула, халкъалъ ч1езарурал рух1иял г1урхъабазда рекъон, героязул хьвада-ч1вади, г1амал-хасият борцине. Гьебго х1алт1и г1урус адабияталъул дарсаздаги гьабулелъул, к1иябго адабияталда рух1иял т1алабал т1урараб куц данде ккун, г1аммал рахъал ратани, лъимал х1асилалде рачине зах1малъуларо.

Школалда малъизе т1асарищун руго хъвадарухъанасул художествияб рахъалъ камилал, тарбия кьеялье мустах1икъал асарал.
Ц1алдохъабазда т1адаб буго классалданиги рокъобниги гьел асарал т1уранго ц1ализе. Ц1алулаго лъугьараб рух1ияб асаралъул кьуч1алда гьабула анализалъулаб х1алт1иги.

Асарал малъулаго, хъвадарухъанасул г1умруялъул ва творческияб нухалъул х1акъалъулъ баяналги кьезе ккола. Гьелъ квербахъула художествиял асарал гъваридго рич1ч1изаризе гуребги, ват1аналъе

рит1ухъав, халкъалъул рух1ияб байрахъ борхатго ккведе къеркьарав раг1ул устарасул х1алуцараб г1умру, жигараб х1аракатчилъи баян гьабизеги. Гьелъул х1асилалда ц1алдохъабазда цебе ч1езе ккола т1олабго жиндир пагьму-гьунарги рек1ел бух1иги хирияб Ват1аналъе, г1агараб халкъалъе хъулухъалъе кьурав г1акъилав авторасул гвангъараб сипат.

Аваразул ва дагъистаналъул цогидалги миллатазул адабияталъул г1аммаб цебет1еялъул бицинеги программаялда заман бихьизабун буго.

Анализ гьабулелъул, т1адч1ей гьабула малъизе рихьизарурал асаразда ва пайда босула цереккун малъараздаса.

«1946-1990 соназда дагъистаналъул халкъазул адабият» малъулаго, т1адч1ей гьабизе ккола программаялда кьурал т1асарищарал асаразда.

X-XIклассазда дагъистаналъул цогидал миллатазул литератураялдаса бищун лъик!ал раг1ул устарзабазул цо-цо асарал гъваридго малъиялъ рес кьола Дагъистаналъул халкъалъул гъунки, рух1ияб цолъи, г1ахьалаб къисмат, бат1и-бат1ияб кьералъул цогояб культура бук1ин бихьизабизе, миллатазда гьоркьоб гьуинлъи-вацлъи бищун т1адег1анаб хазиналъун лъугьин баян гьабизе. Дагъистаналъул хъвадарухъабазул цебесеб ва гьанжесеб къисматалъул релълъен, гьезул адабият цогояб чвахиялде свери баянго бихьизабизе бигьалъула, дандеккун хал гьабураб мехалъ.

Программаялда мух1канго ч1езарун руго щибаб классалда лъималазда лъазе кколел литературияб теориялдаса баянал. Теориялдаса авалиял баянал кьезе байбихьула 5 классалда, хадубккун гьезул сиях1 ц1и- к1к1инабизе, малъарал гъварид гьаризе х1исабалде росун руго. Асаразул анализ гьабулелъул, ц1алдохъабаз теориялъул баяназдаса г1ат1идго пайда босизе ккола.

X-XIклассазда мугъч1вай гьабула гlурусадабияталъул дарсазда малъарал адабияб теориялъул баяназда.

Раг1а-ракьанде щун, адабияб лъай кьеялъул масъала т1убан бажаруларо, г1ат1идаб къаг1идаялъ класстун къват1исеб ц1али г1уц1ич1ого. Гьединлъидал чара гьеч1ого т1убазе ккола класстун къват1исеб ц1алиялъул программаги.

Гьезда тlасан гара-ч1вари гьабизе хасал дарсалги рихьизарун руго. Муг1алимасда т1адаб буго ц1алдохъабазе ц1ализе кьезе цох1о рихьизарурал гурелги, ахираб заманалъ басмаялде рахъарал, критиказ реццарал ц1иял асаралги.
Щибаб классалъул программаялда кьун буго к1алзул ва хъвавул калам цебет1езабизелъун т1орит1изе кколел х1алт1абазул къадар.
Гьел х1алт1аби щулаго рухьарал руго адабиял асарал малъиялда. Гьединльидал лъималги ругьунлъула сипатияб каламалде, поэтазул, хъвадарухъабазул пасих1аб мац1алде, раг1аби дандразе, хабар г1уц1изе, маг1наялда рекъараб форма батизе, жидерго пикру къокъго ва баянго загьир гьабизе. Гьелдалъун асаразул анализ гьабизеги, гьезие къимат кьезеги ц1алдохьабазул бажари борхула.
Программаялда ч1езабун буго, адабияталъул курс малъулаго, лъималазе щвезе кколеб лъаялъул ва лъугьине кколеб бажариялъул мух1канаб г1урхъи-рахъ. Лъазе ккола малъулел асаразул х1асил бицине, щибаб классалъул программаялда кьурал литературияб георииялъул баяназдаса г1ат1идго пайда босизе, программаялъ т1адаллъун гьарурал текстал рек1ехъе ц1ализе.
Ругьунльиялъулгун бажариялъул т1алабал к1ийиде рикьун рихьизарун руго:
-Асаралъул анализ гьабун ва гьелъие къимат кьун бажари;
-Калам г1уц1ун бажари.
Программаялда бихьизабун буго щибаб художествияб асар малъизе бикьун кьураб ц1алул заман.
Адабияталъул дарсазда цадахъго г1ат1идго бачине ккола класстун къват1исеб х1алт1иги: адабияб кружок, лигературиял х1аял, пасих1го куч1дул, харбал ц1алиялъул къецал, бихьаралда т1асан гара-ч1вари г1уц1и, поэтазул, хъвадарухъабазул бак1азде сапарал гьари, литературиял музеязде щвей, халкъияб к1алзул гьунаразул асарал рак1ари г1адал тадбирал.

Авар адабият 5 класс

№ п/п	Дарсил тема	Саг1тазул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Планалъулаб къо-моц1	Х1ужжаялъул аб къо-моц1
1	Байбихьи. Инсанасул г1умру ва адабият	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Инсанасул г1умруялда жаниб ц1алдеялъул к1вар бихьизаби; 2. Школалда адабият малъи х1ажатаб шарт1 бук1ин лъай.	Гьум. 3-4		
2	Халкъияб к1алзул гьунар. Ганч1ил вас	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Инсанасе бищун т1адег1анаб рух1ияб бечелъи Ват1ан бук1ин бихьизаби; 2. Ват1ан хиралъи маргьаялъул аслияб маг1на бук1ин лъай 3. Аслиял героязе баян кьей; 4. Ц1алул бажари борхизаби; 5. Ват1ан хириясе хвел бук1унаро-ян абураб кициялъул маг1на лъай; 6. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 8-11 Къокъаб х1асил бицине.		
3	Лъабго гьунар гьабурав бах1арчи	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Маргьаялъул аслиял бут1аби къокъго рицине ругьун гьари; 2. Ханзабазул, багьадурасул, г1ажаибал ясазул хасият- г1амалалъул анализ гьабулаго, ц1алдохъаби г1илла мурадалъул гьоркьорлъаби ратизе ва гьезие бит1араб къимат кьезе ругьун гьари; 3. Инсанасе бищун т1адег1анаб рух1ияб бечелъи Ват1ан бук1ин лъай маргьаялъул аслияб маг1на; 4. Инсанасул лъик1ал рахъазе рецц гьаби; 5. Лъик1лъиялъ квешлъи къезаби бихьизабизе ц1алдохъаби ругьун гьари	Гьум. 14-20 Къокъаб х1асил бицине.		
4	Дир сонал т1икъваялда хъван руго	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Х1айваназул х1акъалъулъ ругел маргьабазе баян кьей; 2. Ц1алул бажари борхизаби ва маргьаялъул х1асилалда хадур гъезари; 3. Рит1ухълъиялъ бергьенлъи босизе бук1ин бихьизаби	Гьум. 21-23 Къокъаб х1асил бицине.		
5	Маргьа ургъи. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Маргьабазул тайпаби рак1алде щвезари; 2. Маргьа ургъизе ц1алдохъаби ругьун гьари; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Маргьа лъугьи-набизе		
6	Кьурулъ	1	Ц1ияб	1. Коч1олъ х1алт1изарулал	Гьум.		

	хут1арав Г1али		дарс малъи	маргьаялъе хасиятал рахъарал рихьизари; 2. Чвахун, бит1ун кеч1 ц1алиялъул бажари борхизаби; 3. Халкъалъ коч1олъ какулел г1адамазул инжитаб г1амал-хасият рагьи 4. Хъант1иялъ, бахиллъиялъ ва жах1даялъ чиясул инсанлъи лъуг1изабулеб ва гьев х1илла-рек1к1алде вачунеб куц коч1олъ бихьизабун бугеб къаг1ида лъай;	24-28 пасих1го ц1ализе, кесек рекъехъе лъазаби-зе		
7	Бицанк1аби, кицаби ва абиял	1	Ц1ияб материал малъи	1. Бицанк1абазул к1вар ва хаслъи рагьи; 2. Кицабазул ва абиязул гъварилъи, маг1наялъул бечелъи бихьизаби, гьездаса пайда босизе малъи; 3. Кицаби ва абиял-халкъияб г1акълуялъул хазина бук1ин лъай; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 29-40 5 би-цанк1о,5 кици, 5 аби рек1ехъе лъазари-зе		
8	Табасарана-зул халкъияб кеч1. Мискинлъи Даргиязул халкъияб кеч1.	1	Ц1ияб материал малъи	1. Г1адамил наслу г1адал гьабулеб бук1ин мискинлъиялъ бихьизаби; 2. Мискинлъиялъ, кинабгоги бахъун, хаолкъалъе балагь толеб бук1ин бихьизабизе; 3. Багьадурзабазул лъудби пашманлъиялъе г1илла бихьизабизе лъай; 4. Х1алихьатазул лъудби рохун рук1иналъе г1илла бихьизабизе лъай; 5. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 41-44 п/ц1		
9	Класстун къват1исеб ц1алиялдаса гара-ч1вари	1	Класстун къват1и-себ ц1али				
10	Ц1адаса Х1амзат. Гъалбац1ги г1анк1ги	1	Ц1ияб материал малъи	1. Ц1адаса Х1амзатил х1акъалъулъ баян кьей; 2. Зулмучиясул ахир хвалдалъун лъугьунеблъи-маргьаялъул аслияб пикру бук1ин лъай; 3. Бищун х1инкъараблъун толеб г1анк1ил бах1арчилъи-г1акъилаблъун бук1ин бихьизаби; 4. Гъалбац1 хвеялъе г1илла-жиндаса бергьунеб жанавар бегьуларин абураб пахрулъи, къуваталда мугъч1вай бук1ин бихьизаби 5. Ц1алул бажари борхизаби; 6. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 46-51 Кесек рек1ехъе лъазаби-зе		
11	Гъалбац1ги г1анк1ги.Коч 1ол роценалъул	1	Ц1ияб материал малъи	1. Маг1ирукъалъул бак1алда г1алхуда бертин гьабиялъе г1илла щиб бугебали ц1алдохъабазда бихьизабизе лъай;	Гьум. 51-56Кесек рек1ехъе		

	х1акъалъулъ баян			2. Коч1ол роценалъул х1акъалъулъ баян кьезе	лъазаби-зе		
12	Г1. Хачалов Шахламаз	1	Ц1ияб материал малъи	1. Хачаловасул х1акъалъулъ къокъаб баян кьей; 2. Халкъияб маргьаялъулъ рит1ухълъи бергьин, т1екълъи-къей г1умруялъул закон бук1ин лъазе; 3 . Бещдай ессарухъаналъул ц1одорлъи, пахруяв ханасул лъавукълъи ва пахрулъи бихьизаби; 4. Героязе къимат кьей; 5. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 57-63 Къокъаб х1асил бицине.		
13	Г1абасил Мух1амад Ч1ибирикъ	1	Комб.	1. Г1. Мух1амадил х1акъалъулъ къокъаб баян кьей; 2.Бах1арчи хъабчилъ ватула» абураб кици маргьаялъулъ аслияб маг1на бук1ин бич1ч1изаби; 3. Бечелъиялъе ва чилъиялъе авторас кьолеб къимат бихьизабизе к1вей ц1алдохъабазда; 4. Инсанасул талих1, бечелъиялъулъ гуреб, чилъиялъулъ бук1ин лъай; 5. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 64-73 п/ц1.		
14	Ч1ибирикъ	1	Комб.	1.Бах1арчи хъабчилъ ватула» абураб кици маргьаялъулъ аслияб маг1на бук1ин бич1ч1изаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби 3. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари ц1ехей	Гьум. 73-77 п/ц1.		
15	Калам цебет1езаби. Текст ц1али	1	Калам цебет1е-заби	1.Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари ц1ехей			
16	И.Г1алих1а-жияв. Бечедал чаг1азде. Т1абиг1ат берцинаб жо.	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1алих1ажиясул х1акъалъулъ къокъаб баян кьей; 2. Жидерго зах1маталдалъун бет1ербахъи гьабулев инсанасул сахаватлъи ва рек1ел бечелъи бихьизаби; 3.Т1абиг1аталде рокьи ц1ик1к1инаби ва гьеб ц1унизе ккей бич1ч1инаби. 4. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 82-86		
17	Элдарилав. Хъура-хъара	1	Ц1ияб материал малъи	1. Элдариласул х1акъалъулъ къокъаб баян кьей; 2. Инсанасул г1умруялъулъ рит1ухълъи гьеч1олъи шаг1ирас какун бугеб куц бихьизаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 87-90		
18	Кочхюралда-са Саг1ид. Милъиршо.	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Шаг1ирасул г1умруялъул ва гьесул заманалъул къокъаб баян кьей; 2. Милъиршо-ихдал бач1унеб,	Гьум. 92-96		

	Ах1е куч1дул, ашуг.			хасалихъе нахъе унеб эркенаб х1анч1ида шаг1ирасул бахиллъиялъе г1илла лъай; 3. Живги эркенлъиялде цадахъ вачеян милъиршоялда гьариялъе г1илла бихьизабизе лъай; 4. Жиндир т1олабго шиг1руяб гьунар г1адатал г1адамазул рак1ал г1ат1ид гьаризе ва гьезул пашманлъи т1аса босиялде коч1охъаби ах1и; 5. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби			
19	Абут1алип Гъапуров. Дир г1умру	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Авторасул х1акъалъулъ баян кьей; 2. Революциялда цебе мискинзабазул кьог1аб, язихъаб ва зах1матаб г1умруялда дандеккун, жакъасеб г1умру талих1аб бук1ин ц1алдохъабазда бич1ч1изаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 96-100		
20	Дир г1умру. Анализ	1	Анализ гьаби	1. Дандеккеялъе баян кьезе; 2. Бечедал устарзабаз ругьун гьаризе ккун рук1арал лъималазул гъин кваналеб бук1араб куц бихьизабизе лъай; 3. Чалабил вах1шилъи, къарумлъи, рух1ияб мискинлъи бихьизаби; 4. Мискинав васасул рух1ияб бечелъи, эркенлъиялде ц1айва гьелде батараб нух бихьизабизе лъай	Гьум. 101-108 Къокъаб х1асил бицине Кесек рек1ехъе лъазаби-зе		
21	Калам цебет1езаби. Текст рек1ехъе бици	1	Калам цебет1ез аби	1. Рек1ехъе лъазабураб текст пасих1го, бит1ун бицине лъай борцине; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби			
22	Г1азиз Иминагъаев. Х1алт1ухъан асул г1умру	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Цебе х1алт1ухъабазул бук1араб язихъаб х1алалъул ва кьог1аб къисматалъул сурат цебеч1ч1езаби; 2. Кибго мискинзабазул биги г1ет1ги бечедазги т1адчаг1азги ц1улеб бук1ин бихьизаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби; 4. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум. 110-112		
23	Ц1. Х1амзат. Гьудуллъи лъилгун кквелеб?	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Т1ехь рух1ияб бечелъи бук1ин ва гьелъулгун гьудуллъи кквеялъул пайда к1удияб бук1ин ц1алдохъабазда бич1ч1изаби; 2. Гьудуллъиялдехун, зах1маталдехун бугеб бербалагьи бихьизаби; 3. Коч1ол насих1атаб хасият бихьизаби	Гьум. 113-116 Рек1ехъе лъазаби-зе		
24	М. Шамхалов. Зурмихъаба-зул нохъода	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Литературияв героясул х1акъалъулъ баян г1ат1ид гьаби (каламалдалъун ва ишаздалъун героязул г1амал-хасият рагьи)	Гьум. 116-133		

				2. Ц1алул бажари борхизаби 3. Г1адатаб анализалдалъун гьудуллъиялъул закон бич1ч1иялде лъимал рачин. Гьезда гьоркьоб гьудуллъи щулалъиялъе ц1ик1к1аразул квербакъи бихьизаби; 4. Зах1маталдехун, боц1удехун ва гьоялдехун бугеб героязул бербалагьи рагьулаго, лъималазулъ сахаватаб г1амал куци; 5. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби			
25	Мух1амад Сулиманов. Х1инкъараб сапар	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Диалогалъул х1акъалъулъ баян кьей; 2. Лъималазул гьудуллъи к1удияб къуват бук1ин бихьизаби; 3. Набилги Самилги гьудуллъи бихьизаби; 4. Ц1ияб г1умру г1уц1изе ва гьеб ц1унизе къеркьезе кколеблъи бихьизаби 5. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 134-144		
26	Х1инкъараб сапар	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Мекъалдеги бит1аралдеги лъималазул бербалагьи ва гьелъул х1асил ц1алдохъабазда бихьизаби ва бич1ч1инаби 2. Героязе къимат кьезе ц1алдохъабазда лъай; 3. Гьудуллъи-къуватаб рух1ияб бечелъи бук1ин бич1ч1инаби; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 145-158		
27	Р.Х1амзато-васул поэзиялде сапар	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Дагъистаналъул халкъияв поэт Р. Х1амзатовасул поэзиялде ц1алдохъабазул рокьи жеги ц1ик1к1инаби; 2. Ваццлъи-гьудуллъи нилъер къуват бук1ин баян гьаби; 3. Лъималазул г1акълу цебет1езаби	Гьум. 159-160		
28	Р. Х1амзатов Вера Васильевна	1	Ц1ияб материал малъи	1. Халкъалда гьоркьоб гьудуллъи щулалъи ва цебет1ей коч1ол аслияб пикру бук1ин бич1ч1изаби; 2. Россиялъ бакараб чирахълъун г1урус учительница йик1ин бихьизаби; 3. Миллатазда гьркьоб рагъулъги х1алт1улъги т1егьан бач1араб щулияб гьудуллъи-къуват бук1ин лъай; 4. Ц1алул бажари борхизаби; 5. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 160-165 Кеч1 пасих1го ц1ализе		
29	Маша	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1урусазда ва дагъистаниязда гьоркьоб гьудуллъи-ваццлъи рагъул окопазухъ щулалъараб куц бихьизаби. Халкъалъул гьединаб гьудуллъи	Гьум. 166-169 2 бут1а рек1ехъе		

				бищунго гучаб къуват бук1ин баян гьаби; 2. Пасих1го ц1алиялъул бажари камил гьаби; 3. Рагъда лъадарараб гьудуллъи щулалъи ва цебет1ей – коч1ол аслияб пикру бук1ин бихьизаби; 4. «Маша» абураб ц1ар лъеялъе г1илла лъай; 5. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби; 6. Ц1алул бажари борхизаби	лъазаби-зе		
30	Г1. Хачалов. Т1аса лъугьа, гьалмагъ майор	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Литературияб тексталъул кьуч1алда Ват1ан хиралъиялъул асар лъималазулъ ц1ик1к1инаби; 2. Ват1анияб рагъда г1адамазул къвак1и ва бах1арчилъи ц1алдохъабазда бихьизабизе лъай; 3. Саша Горбуновасул ц1одорлъи, бах1арчилъи, къвак1и бихьизаби; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 169-178		
31	Фазу Г1алиева.Рии т1ад бан буго дир т1алъиялда. Ц1ад	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Фазу Г1алиевалъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьей; 2. Гьаюраб ва г1ураб ракьалде Фазул бугеб рокьи бихьизаби; 3. Г1азизаб т1алъиялъул т1абиг1аталъ шаг1иралъе гьабураб асар бихьизаби; 4. Ц1ад балеб мехалъ муг1рузул т1абиг1ат хисулеб куц бихьизабизе шаг1иралъул бугеб гьунар бихьизаби; 5. Лъималазе гьелъ гьабураб асар лъай; 6. Ц1ад т1абиг1аталъе ва г1адамазе рах1матлъун бук1иналдаса шаг1иралъул рохел бихьизаби 7. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби; 8. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум. 180-185		
32	Мух1амад Г1абдул-х1алимов. Инсул мина	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жидецаго хабарияб асарги ц1алун, гьелъул щивав героясул г1амал-хасият борцине ругьун гьари; 2. Эбел-инсул адаб-х1урмат гьабизе ккей гьел ч1аго рук1аго; 3. Инсул рокъове Ибрагьим т1ад вуссиналъе г1илла лъай 4. Ц1алул бажари борхизаби 5. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби;	Гьум. 186-199		
33	Дагъистана-лъул халкъазул адабияталда-са	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1алхул жанаварал-г1агараб т1абиг1аталъул берцинлъи бук1ин лъай; 2. Муг1рузул т1абиг1аталъул сипат-сурат цебеч1езабизе	Гьум. 201-210		

	А.Жафаров Сих1ираб ци. Кадрия. Дир лъимерлъи-ялда хиял бук1ана			хъвадарухъанасул бугеб махщел бихьизаби; 3. Ци ч1вач1ого теялъе г1илла лъай; 4. Г1агараб халкъалъе хъулухъ гьаби, гьелда цебе щивав чияс жиндирго налъи т1убай-коч1ол аслияб пикру бук1ин бихьизаби; 5. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби			
34	Х1асил гьа-биялъул дарс	1	Х1асил гьаби	1. Х1асил гьаби			

Лъаялъул ва бажариялъул рахъалъан V классалъул ц1алдохъабазда цере лъолел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:
-лъазарурал асаразул ва гьезул авторазул ц1арал;
-лъазарурал асаразул багьадуралги ва гьел гьоркьор г1ахьаллъулел лъугьа-бахъиназул рахасги;
-адабияб теориялдаса баянал: художествияб асаралъул багьадур, багьадурасул монолог, диалог; дандекквей, олицетворение, эпитет;
-адабиял маргьабаздаса халкъиял маргьабазул бат1алъи;
-программаялда рек1ехъе лъазаризе рихьизарурал текстал.

I

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:
-лъазарурал асаразда гьорлъа хасал лъугьа-бахъинал рат1а рахъизе;
-лъазарулел асаразда жанир кколел лъугьа-бахъиназда гьоркьоб заманияб ва г1илла-мурадияб бухьен ч1езабизе;
-муг1алимасул т1адкъаялда рекъон, лъазабулеб асаралъул багьадурасул г1амал-хасият бицине.

II

-минуталда жанияб 90-100 раг1и кколеб хехлъиялда лъазарурал текстал раг1ун, рит1ун ва чвахун ц1ализе;
-рек1ехъе лъазарурал асарал пасих1го ц1ализе;
-зах1маталъул темаялда сочинение хъвазе (жиндирго х1алт1ул х1албихьиялъул къуч1алда);
-асаралъул багьадурасул хасият рагьизе (бицунги хъванги);
-асаралъул багьадураздехун ва лъугьа-бахъиназдехун лъугьараб бербалагьиги загьир гьабун, жинцаго ц1аларал художествиял асаразе къимат кьезе (бицун).

Авар адабият 6 класс

№	Дарсил тема	Саг1тазул къалар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Планалъулаб къо-моц1	Х1ужжаялъул аб къо-моц1
1	Авар адабият ва г1умру КЬайицадахъал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Лит. асаразул тайпабазул бици; 2. Фальклоралъе г1аммаб баян кьезе; 3. Авар адабияталде рокьи бижизаби. 1. Халкъияб к1алзул гьунаралъул асаразе баян кьезе;	Гьум 3-9		

				2. Маргъабазул тайпабазул бици; 3. Рит1ухълъи цебе гъаби- маргъаялъул аслияб мурад бук1ин бич1ч1изаби			
2	Ралъдал чу. Ралъдал чу. Маргъаялъул анализ	1	Ц1ияб дарс малъи Анализ гъаби	1.Маргъа ц1али; 2. «Къварилъи бихьич1ого, г1ат1илъи щоларо» - абураб кициялъул маг1на бици; 3. Ц1алул бажари борхизаби 1. Маргъаялъул анализ гъаби; 2)Гъунар ц1ик1асул ц1ар к1одо гъаби 2. Ц1алул бажари борхизаби	Гъум 9-20. Сурат бахъизе		
3	Муг1рузул Г1али Анализ	1	Ц1ияб дарс малъи Анализ гъаби	1. Ц1алул бажари борхизаби 2) К1алзул гъунаралъул асаразде рокьи ц1ик1к1инаби 3 Кинаб къимат мац1ихъанлъиялъе халкъалъ кьолеб бугеб бихьизабизе; 4. Ц1алул бажари борхизаби	Гъум 21-27. Кесек рек1езхъе лъазабизе		
4	Халкъияб к1алзул гъунаралъул асаралъул х1акъалъулъ баян	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Халкъиял к1алзул гъунаралъул асаразул бици; 2. Маргъабазул тайпаби такрар гъари	Гъум 27-30		
5	Класстун къват1исеб ц1али. Чаран	1	Класстун къват1исеб ц1али	1. Учителас ц1алараб маргъа бицине лъай ва анализ гъабизе лъай			
6	Заирбег Г1алиханов. Беццаб сапар Халкъиял маргъабаздаги ва литературияздаги гъоркьоб бат1алъи	1 1	Ц1ияб дарс малъи	1.Хъвадарухъанасул г1умруялъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьезе; 2. Сих1ру ва макру рик1к1ад гъабизе кколеблъи бич1ч1изабизе 3. Маргъабазда гъоркьоб бугеб бит1алъи бихьизаби; 4. Ц1алул бажари борхизаби	Гъум 35-51		
7	Г1. Шахтаманов. Халкъалъул ццин Анализ	1 1	Ц1ияб дарс малъи Анализ гъаби	1. Шаг1ирасул г1умруялъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьезе; 2. Бах1арчилъи ц1алдохъабазулъ бижизаби 3 «Цо чияс бо г1уц1ула, цо чияс бо биххула», - абураб кициялъул маг1на бич1ч1изаби; 4 Ц1алул бажари борхизаби	Гъум 54-63		
8	И. Г1алих1ажияв. Будун дамдамаги	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвадарухъанасул г1умруялъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьезе; 2. Динги х1алае ккун г1адамал х1улулел цо-цо будун-дибирасул рух1ияб мукъсанлъи бихьизабизе; 3. Ц1алул бажари борхизаби	Гъум 65-68		
9	Кицабиял алфазал	1	Ц1ияб дарс	1. Ц1алдохъабазул	Гъум 68		

			малъи	зах1маталдехун бугеб рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Бац1ц1адаб, г1ет1 т1ун щвараб маг1ишаталда бугеб баракаталъул бицине	5 рек1ехъе лъазабизе		
10	Хъ.Мах1муд. Рек1елъ иях1 бугев аск1овег1ан ц1ай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвадарухъанасул г1умруялъул х1алкъалъулъ къокъаб баян кьезе; 2. Чияр зах1мат кваналел макруял чаг1азул къасдал къват1ир ч1вазарун ругеб куц; 3. Ц1ияб г1умру т1аде щолеб бук1ин бихьизабизе шаг1ирасул бугеб рак1ч1ей бихьизабизе.	Гъум 70-73. Рек1ехъе лъазабизе		
11	Батирай. Бах1арчиясул куч1дул	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1умруялъул х1акъалъулъ баянал кьезе; 2. Батирайил заманаялъ Ват1ан ц1униялъул бук1араб ц1арги к1варги лъазе; 3. Батирайил коч1олаб кламалъул гъварилъи, г1адатлъи,къокълъи	Гъум 74-75. Рек1ехъе лъазабизе		
12	Йирчи Гъазахъ. Сибиралдаса къагъат Икъбал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвадарухъанасул г1умруялъул х1акъалъулъ баянал; 2. Зулму гъаби, х1ач1лъи лъик1аб г1амал-хасият гьеч1еблъи лъазе; 3.Ват1анги тезабун, Сибиралде рит1арал дагъистаниязул кьог1аб г1умруялъул сурат цебеч1езабун бугеб куц бихьизабизе 4. Туснахъ къот1аразул рижараб ракьалъухъ урхъи бихьизабизе	Гъум 78-81		
13	Къуркълиса Щазал г1умру ва къисмат	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Щазал г1умруялъул х1акъалъулъ баян; 2. Г1адамазе наг1ана, кьезе бегьулареблъи бицине ва лъазе;	Гъум 84		
14	Щазал к1уч1дул	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бечедав вук1иналъ жиндие щоларев васас ячиниланги гуккун, рехун тарай ясалъул кьог1аб къисмат бихьизаби; 2. Рокьи г1азаб, рух1ияб бечелъи рагьизе коч1охъаналъул бугеб гьунар	Гъум 84-86		
15	Калам цебет1езаби. Сочинение. Хасел	1	Калам цебет1езаб и	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби: 2. Т1абиг1аталде рокьи ц1ик1к1инаби	Хъван лъуг1инаби-зе		
16	Ц1. Х1амзат. Г1умру ва адабияб х1аракат Шамил	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Поэтасул г1умруялъул х1акъалъулъ баянал кьезе; 2. Ц1алдохъабазул рокьи бижизабизе Х1амзатил	Гъум 87-92		

				хъвадарухъанлъи- ялде;			
17	Чоде бет1ергьанас хъвараб.	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Коч1охъанасул махсара, чода бадибч1вай, г1айибал гьари, гьел гьариялъе 2. Цалул бажари борхизаби 3. Халкъияв багьадурасде бугьтанал лъей, кьуч1 гьеч1ел ч1орал, раг1и рехи-мекъаб иш бугин абураб шаг1ирасул пикру коч1олъ загьирлъи; 4. Шамилил бах1арчияб тарихалъе къимат кьезе; г1илла	Гьум 92-94		
18	Пилги ц1унц1раги	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жиндирго къуваталде мугъч1вайги гьабун, ч1ух1и бихьизабураб пилалъул мисалалдасан шаг1ирас г1адамасулъ рекъеч1еб пахруяб ч1ух1и какулеб куц лъай ; 2. Басняლъул насих1ат	Рек1ехъе лъазабизе		
19	Маймалакги ц1улал устарги	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жиндир гуреб иш т1аде босарав чи сурулеб куц бихьизаби; 2. Г1амал к1одолъи, рак1ч1ей, хъулухъ гуреб иш бот1роде боси квешаб жо бук1ин лъазе	Гьум 94-97		
20	Заид Х1ажиев. Х1анч1ик1к1ал ц1али	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1умруялъул х1акъалъулъ баянал кьезе; 2. Гогьдари, г1амал к1одолъи-сури бук1ин бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум 100-110		
21	Цакьуги циги	1	Ц1ияб мат. малъи	1. Рек1елъ чаран бук1ин чилъиялъул аслияб шарт1 кколеблъи Цакьулги Цилги мисаладалъун шаг1ирас загьир гьабун бугеб куц; 2. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум 110-113		
22	Калам цебет1езаби. Хабар г1уц1и	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвалул калам цебет1езаби.			
23	Р. Динмух1амаев. Хиянатчи	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвадарухъанасул г1умруялъул х1акъалъул къокъаб баян; 2. Ват1аналде къо ккараб мехалъ, нахъе къан ч1арав чиясул рогьояб г1умру ва гьелъул кколеб инжитаб ахир бихьизаби;	Гьум 114-128		
24	Хиянатчи	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ват1аналъе хилиплъарав чияс жиндирго г1агарлъи, йокьарай яс учузго ричулеб куц бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум 128-134		
25	Р. Х1амзатовасул творческияб нух Россиялъул солдатал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвадарухъанасул г1умруялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Р. Х1амзатов -ч1ух1и	Гьум 140-150		

				3. Халкъазда гьоркьоб гьудуллъи, г1адамазе Ват1аналъул хиралъи, рагъухъабазул бах1арчилъи, рух1ияб бечелъи бихьизабун бугеб гьунаралъул бицине; 4 Ц1алул бажари борхизаби			
26	Россиялъул солдатал. Анализ	1	Анализ гьаби	1.Рагъул кинаб сипат –сурат кьун бугебали бицине; 2.Вацлъи щулалъизабизе кколеблъи бихьизабизе; 3. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум 143-150 Сурат бахъизе		
27	Р. Х1амзатов. Къункъраби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ват1аналъул намус ях1 ц1унун рагъарал, х1алт1арал бах1арзазе сайгъат гьабураб кеч1 бук1ин лъай; 2. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум 151 Рек1ехъе лъазабизе		
28	Ф. Г1алиева. Дир рахьдал мац1	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Поэталъул г1умруялъул баянал кьезе; 2. Мац1 гьеч1они, гьеч1о миллат. Миллат т1аг1арал къавмал – рух1ияб ицц къараб къулг1а бук1ин бич1ч1изаби 3. Рух1ияб хазина – рахьдал мац1 ц1унеян Фазуца балеб ах1и	Гьум 153-157		
29	Х1. Х1ажиев. Г1алибегил къулг1а	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1умруялъул х1акъалъулъ къокъабго баян кьезе; 2. Г1алибегилги гьесул ч1ужу Айизалги г1аданлъи, рек1ел сахаватлъи, адаб х1урматгун инсан к1одо гьавизе бугеб гьунар бихьизабун бугеб куцалъул бицине; 3. Сверухъ бугеб т1абиг1аталдехун херав маг1аруласул бугеб рокьи ва т1алаб	Гьум 158-166		
30	М. Г1абдух1алимов Госпиталалъул вас 1-2 бут1а	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Поэтасул г1умруялъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьезе; 2. Бах1арчилъи, къвак1и бищун лъик1ал г1амалал рук1ин лъазе; 3. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум 168-175		
31	Госпиталалъул вас 3 бут1а 4 бут1а	1		1. Х1амзатилги Сахратилги гьудуллъи ккей; 2. Лъукъарал солдатаз Х1амзатил эбелалъул х1урмат гьабулеб куц бихьизабизе лъай 1. 1,2,3 бут1а такрар гьаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум 175-188		
32	Багъатар. Дихъ ралагьун ч1а, муг1рул	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвадарухъанасул г1умруялъул х1акъалъулъ баянал; 2. Х1айваназдехун рокьи ц1ик1к1инаби;	Гьум 190-210		

				3. Ц1алул бажари борхизаби 1. Цебеккун ц1алараб такрар гьаби; 2. Муг1рузде, т1абиг1аталде, сверухълъиялде рокьи жеги ц1ик1к1инаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби			
33	Эффенди Капиев. Разведчикал Сабаб	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Шаг1ирасул г1умруялъул х1акъалъулъ баян кьей; 2. Тушманасдаса рец1ел босизе бугеб г1ишкъу бихьизаби; 3. Ват1аналде жеги рокьи ц1ик1к1инаби; 4. Ц1алул бажари борхизаби 1. Бергьенлъиялъул ицц – халкъазул гъункараб цолъи, Ват1аналде рокьи бук1ин бихьизаби 2. Рагъда хвалдаса ц1унулеб сабаб – ц1одорлъи, бах1арчилъи, х1инкъи лъангут1и бук1ин лъай	Гьум 212-222		
34	Мух1амад-Султ1ан Ях1яев. Питна	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Шаг1ирасул х1акъалъулъ къокъал баянал кьезе; 2. Лъималазул гьудуллъи-вацлъи биххизабизе, гьезда гьоркьоб питна бекьулев ягъзин вихьизави. Гьудулзаби рагъизе т1ами ва гьелъул х1асил бич1изаби ; 3. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум 227-237		
35	Хашагиса Бецав Къурбан. Мискинав Шахул яс	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Х1алихьали къват1иб ч1вазаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум 248-250		

Лъаялъул ва бажариялъул рахъаль VI классалъул ц1алдохъабазда церелъолел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

-лъазарурал асаразул ва гьезул авторазул ц1арал;

-лъазарурал адабиял терминал, багьадурасул ва т1абиг1аталъул сурат, гипербола.

-программаялда рек1ехъе лъазаризе рихьизарурал текстал.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола;

-Минуталда жаниб 100-110 раг1и кколеб хехлъиялда лъазарурал текстал рит1ун, раг1ун ва чвахун ц1ализе:

-асаралдаса хасал лъугьа-бахъинал ратIа рахъизе;

-лъазабулеб асаралда жанир кколел лъугьа-бахъиназда гьоркьоб заманияб ва г1илла-мурадияб бухьен ч1езабизе;
-лъазабулеб асаралъул тексталда жанир сипатиял раг1аби ратизе;
-лъазабулеб асаралъул багьадуразул ишазде балагьун, гьезул г1амал-хасияталъул бицине;
-художествиял, рич1ч1изе бигьаял г1елмиял текстал рит1ун, чвахун, раг1ун ц1ализе;
-художествиял асарал пасих1го ц1ализе;
-гьит1инаб асар, яги к1удиялъул кесек изложение х1исабалда бицинеги хъвазеги;
-зах1маталъул темаялда сочинениял хъвазе;
-хабарияб асаралъул, яги гьелъул цо бут1аялъул план г1уц1изе;
асаралъул багьадураздехун ва лъугьа-бахъиназдехун лъугьараб бербалагьиги загьир гьабун, жинцаго ц1аларал асаразе къимат кьезе.

Авар адабият 7 класс

№п/п	Дарсазул темаби	Саг1тазулкъадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Программалъулаб къо-моц1	Х1ужжаялъулаб къо-моц1
1	Инсанвагьесулкъисмат – художествияблитератураялъуласлияб тема	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Литератураялъеаслияб баян кьезе; 2. Адабияталдехунрокьи ц1ик1к1инаби	Гьум. 3-5		
2	Х1ожоги Гуржиявги	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Къиса ц1али; 2. «Бидухъби» - абурал раг1абазул маг1на бич1ч1изаби; 3. Вацлъиищулалъизаби; 4. Маг1арулазулги гуржиязулги рух1ияб бечелъи, миллияб г1амал-хасият 5. Х1ожолги Гуржиясулгисипатаздалъунзагьир гьабунбугеб къаг1ида бихьизаби; 6. Ц1алул бажарикамилгьаби; 7. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 8-18		
3	Х1ожоги Гуржиявги. Анализ	1	Анализ гьаби	1. Чабхъадхьвади-миллатаздагьркьобпитнабекьи х1исабалда къисаялдакакунбугеб куц бихьизаби; 2. Къисаялъул анализ гьаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Къокъ-гобицине		
4	Бокьуларо, эбел, рии бач1ине	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Вах1шияб г1адат х1исабалда чабхъенкакун бук1ин бихьизаби; 2. Ц1алул бажариборхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 20-24		
5	Художествиябасаралъул г1уц1иялъул х1акъалъулъ авалияб баян	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Асаралъул г1уц1иялъул х1акъалъулъ баян г1ат1ид гьаби; 2. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 24-27		
6	Ц1адаса Х1амзат. Дибирги г1анхвараги	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Хъвадарухъанасул г1умруялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2.	Гьум. 34-39		

				Диниялкъануналгидибирасулишалги дандеккунгут1иялъул кьуч1алда хъварабсатириябасар бук1ин лъай; 3. Мискинчиясул г1умру Г1анхрилалда релълъинаби-асаралъулхъвалсараб маг1на бук1ин бихьизаби; 4. Рух1ияб тунка-г1усиялда г1анхвара бергьиналъе г1илла бихьизаби; 5. Ц1алул бажарикамилгьаби; 6. К1алзул калам цебет1езаби			
7	Ашбазалдегьабураб	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Чвахун, бит1ун ц1алиялъул бажариборхизаби; 2. Г1адамал гуккун, боц1и дандегьабизелъугьарал даранчаг1азда велъулаго, Х1амзатица кьабулебсатирияб ц1ал бихьизаби; 3. Калам цебет1езаби	Гьум. 40-45		
8	Ашбазалдегьабураб. Анализ	1	Анализ гьаби	1. Х1амзатил мац1алъул пасих1лъи, г1адатлъи, бечелъикицабаздасамахщалидапайдабосун бук1ин бихьизаби; 2. Анализ гьаби; 3. Ц1алул бажарикамилгьаби; 4. К1алзул калам цебет1езаби	Цо бут1а рек1е-хъе Лъаза-бизе		
9	Сатираялъул х1акъалъулъ авалияб баян. Авар литератураялда Х1амзатица сатира цебет1езаби	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Сатираялъеавалияб баян кьезе; 2. Ц1. Х1амзатица кьураб к1вар сатира цебет1еялъе.	Гьум. 45-48		
10	М. Хуршилов. Надир-шагьщущахъвихизави Г1андалал. Байбихьи. Шагьасулчапар. Г1андалаз х1укму гьабулеб буго	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Г1умруялъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьезе; 2. Асаралъул цебераг1и ц1аливагьелъултарихияб баян кьей; 3. Къисаялъулх1акъикъиябаслурагьи. Гьебхъваялъулмурадвазаманбихьизаби; 4. Ват1анхиралъивац1унизеккей-асаралъуласлиябтемабук1инлъай; 5. Ц1алул бажариборхизаби	Гьум. 53-66		
11	Шагьасулбуюрухъ. Тушманминатахъщущазави	1	Комби-нир.	1. Ват1ан хиралъиялъул аса рва гьеб ц1унизе рух1кьунрагъаралумумузулирс ц1унизе ккей-аслияб тема бук1ин бич1ч1изаби; 2. Маг1арулазул бук1араб къвак1и бихьизаби. Херав Х1асанил,Чупаласул вацогидалгибагьадуразулсипаталр	Кесек рек1е-хъе лъаза-бизе. Къо-къаб х1асил бицине		

				агьи 3. Надир-шагьинжитгокъеялъе г1илла лъазе;			
12	Г1андалал асаралъул х1асил гьаби. Эпос, лирика, драма.	1	Х1асил гьаби	1. Къисаялъул х1асил гьаби; 2. Эпос, лирика вадраммаялъулбаяналкьезе	Гьум. 79-81		
13	М. Сулиманов. Васигат. Васигат.Анализ	1	Ц1ияб дарсмалъ и	1. Г1умруялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Къисаялъул цебераг1и ц1али; 3. Ц1аруйго берцинрихьаралясалхъами, цогидал х1инкъизарун, питнабалагьизе къват1ире рахъинкаки; 4. Бах1арчияй ясалъулсипатрагьи; 5. Бидуласхъачагълъирехунтеялъе г1илла лъазе. Ярагъракьулъбукъиялъул маг1на лъазе; 6. Ц1алул бажариборхизаби	Гьум. 82-93		
14	Поэмаялъул х1акъалъулъ баян	1	Х1асил гьаби	1. Къисатакраргьаби; 2. Поэмаялъеаслияб бич1ч1и кьей; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 93-94		
15	Э. Капиев. Жиндирго х1акъалъулъ Сулейманилхабар	1	Ц1ияб дарсмалъ и	1. Г1умруялъул х1акъалъулъ гара – ч1вари гьаби; 2.Адабияталдехунрокьибижизаби;	Гьум. 95-107		
16	Художествиябасаралъул композиция	1	Комби-нир.	1. Хабаралъул анализ гьаби; 2. Композициялъе, экспозициялъе, завязкаялъе, кульминациялъе баян кьезе; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 107-109		
17	А. Мух1амаев. Маг1арулай Ах1мад т1ад вуссарабсордо	1	Ц1ияб дарсмалъ и	1. Г1умруялъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьезе; 2. Нек1сиябги советиябги ч1аголъиялъе бит1араб къиматкьезеругьунгьари; 3. Лъалареб х1алалъ ругъназхисарав Ах1мад рагъдаса вач1ун эбел-инсухъе рещт1ин; 4. Анализ гьаби; 5. Ц1алул бажариборхизаби	Гьум. 110-118		
18	Ах1мад т1ад вуссарабсордо.	1	Анализ гьаби	1. Ах1мадилги Сурхайилгигьоркьоблъи ц1алдохъабазда бихьизабизелъай. Гьезиекъиматкьей;	Гьум. 118-133		
19	Мух1аммад Шамхалов. Тамашаявгьобол	1	Ц1ияб дарсмалъ и	1. Г1умруялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Асаралъуласлияб тема-революциялдацереселсоназда Мах1ач Дахадаевасул х1аракатчилъи бихьизаби; 3. Г1олохъанго Мах1ачил бук1араб гьунар ва,макърат1исалъ махх	Гьум. 133-151		

				г1адин, г1адамал жиндехунго ц1азе гьесул бук1араб гьунарбихьизаби; 4. К1алзул калам цебет1езаби; 5. Ц1алул бажариборхизаби			
20	Расул Х1амзатовасул г1умру вахъвадарухъанлъи	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Шаг1ирасул х1акъалъулъ гара-ч1вари; 2. Расулилтворчествоялде ц1алдохъабазул рокьи ц1ик1к1инаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Реферат х1аду-ризе		
21	Эбелалъдиркинидахъ	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Эбелалъул х1акъалъулъ кицабиваабиял рак1алде щвезари; 2. Г1умруялъул ицц-эбелалде г1урхъи гьеч1еб рокьи шаг1ирас коч1олъ загьиргьабураб куц бихьизаби. Эбелалъулрокьиялълъимадулчилъ угьинави, гьелъухълъималулбуздацереналъулаллъун хут1и х1еренаб, пасих1аб, сипатияб мац1алъ бицунеб куц бихьизаби; 3. Ц1алул бажариборхизаби; 4. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 156-157 п/ц1.		
22	Маг1арулал	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Маг1арулазул ях1-намусалъул, рух1ияб бечелъиялъул, г1агараб ват1аналде бугеброкьибихьизаби. Жиндирго Ват1аналдаса ва маг1арулаздаса шаг1ирасул ч1ух1и; 2. Ц1алул бажариборхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 157-158 Рек1е-хъе лъаза-бизе		
23	Дагъистаналъулрохьал	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Хирияб Ват1аналде, жиндиргохалкъалдебугеброкьул к1одолъи бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул Ват1аналде бугеброкьижеги ц1ик1к1инаби; 3. Ват1ан бищун к1удияб рух1ияб бечелъи бук1ин бич1ч1изаби; 4. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 158-159 п/ц1.		
24	Шиг1руяб вахабариябкаламалъул х1акъалъулъ баян г1ат1ид гьаби	1		1. Шиг1руяб вахабариябкаламалъул х1акъалъулъ баян г1ат1ид гьаби. Коч1ол г1уц1и лъазе; 2. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 160-162		
25	М. Мух1амадов. Инсулгьалбал	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Хъвадарухъанасул х1акъалъулъ раг1и; 2. Хабар ц1али; 3. Ц1алул бажариборхизаби;	Гьум. 163-174		
26	Инсулгьалбал	1	Комби-нир.	1. Гьоболасул адаб-х1урмат гьаби-маг1арулазул бищунго лъик1аб г1адатазул цояб бук1ин бихьизаби.Гьалбалхирияв Г1абдулагьил вагьесуллъадул рух1ияб бечелъибихьизаби;	Гьум. 174-188		

				2. Лъик1аб г1адат, цоцахъекьолаго, рух1ияб хазиналъуннаслабаз ц1унизе вабечедгьабизеккей-хабаралъуласлиябпикру бук1ин ц1алдохъабазда лъай; 3. Хабаралъул анализ гьаби; 4. К1алзул калам цебет1езаби			
27	Фазу Г1алиевалъул г1умру вахъвадарухъанлъи	1	Комби-нир.	1. Поэтессаялъул г1умруялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Гьелъултворчествоялдерокьи ц1ик1к1инаби; 3. Гьит1инаб халкъалъултарихалъул к1одолъи бихьизаби; 4. Жакъасеб г1ел бах1арчиял умумузул мустах1икъал ирсилал рук1иналдаса шаг1иралъул ч1ух1и бихьизаби; 5. Ц1алул бажариборхизаби; 6. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 192-199		
28	Маг1арулазул нус	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Гьит1инаб халкъалъултарихалъул к1одолъи бихьизаби; 2. Жакъасеб г1ел бах1арчиял умумузул мустах1икъал ирсилал рук1иналдаса шаг1иралъул ч1ух1и бихьизаби; 3. Маг1арул руччабазул г1акъиллъи, к1одолъи ва бах1арчилъи поэмаялъулъ ах1ун бугеб куц бихьизаби; 4. Бац1ц1адаб рокьи т1адег1анаб даражаялдебахинаби; 5. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 200-216		
29	Калам цебет1езаби. Имам Шамил	1	Комби-нир.	1. Имам Шамил-ДагъистаналъулваЧачаназул Имам вук1ин лъай. Шамилил бах1арчилъи ва къвак1и бихьизаби; 2. Мац1-художествияб асар г1уц1улеб аслиябалат, материал бук1ин лъай; 3. К1алзул калам цебет1езаби			
30	ТаймасхановТажудин. Ях1 КъиясМажидов. Муг1рузул ц1умазе хвел бук1унадай	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Тажудинил х1акъалъулъ къокъаб баян; 2. Авторасзаралиялпишабикакунругеб къаг1ида батизелъай ц1алдохъабазда; 3. Хъалиян бух1и-черхалъе заралиябпиша бук1ин бич1ч1изаби; 4. Хъвадарухъанасул г1умруялъул х1акъалъулъ къокъаб баян; 5. Хабар ц1али;	Гьум. 123-234		

				6. Муг1руздехун к1удияб рокьибижизаби			
31	БагьавдинМитаров. Бицегьудулзаби Г1алирза Саг1идов. Г1аздалал т1агърал Рач1а, гьудулзаби!	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Г1умруялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. СоветиябАрмиялъбергьенлъибосиялда рак1ч1ей ва ч1ух1и бихьизаби; 3. Г1умруялъул х1акъалъулъ баян; 4. К1удияб Ват1анияб рагъдабергьенлъибосиялдаса ч1ух1иялъул асарзагьиргьабизе т1абиг1ияб сипадалдасапайдабосунбугеб куц бихьизаби; 5. Дагъистаналдагьудуллъигивацлъи гибищун т1адег1анаб рух1ияб бечелъи бук1ин коч1олъ загьиргьабунбугеб куц бихьизаби; 6. Ц1алул бажариборхизаби; 7. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 243-244 рек1е-хъе лъаза-бизе		
32	М.-Р. Расулов Эбелалъул рах1му	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Хъвадарухъанасул х1акъалъулъ къокъабго баян кьей; 2. Васасдехунэбелалъулбугеб к1удияб рокьивабожилъисабураб г1орхъода ч1езабизе Насибатилбугеб ц1одораб махщелбихьизаби; 3. Квешлъиялдаса вас ц1унизе эбелалъулбожилъиялъулбугеб к1вар бихьизаби; 3. Гьит1инлъиялъ ва г1анч1лъиялъ Алмасил карал гъалат1ал ратизе ц1алдохъабазда лъай; 4. Васасдехунэбелалъулбугеб к1удияб рокьивабожилъисабураб г1орхъода ч1езабизе Насибатилбугеб ц1одораб махщелбихьизаби; 5. Квешлъиялдаса вас ц1унизе эбелалъулбожилъиялъулбугеб к1вар бихьизаби; 6. Ц1алул бажариборхизаби; 7. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 245-255		
33	А. Гъафуров. Квешалъеквешлъи	1	Ц1ияб дарсмалъи	1. Шаг1ирасул г1умруялъул х1акъалъулъ бицине; 2. Лъик1лъи гьабуразе лъик1лъи, квешлъигьабуразеквешлъибатулеб г1умруялъул закон рагьизе шаг1ирасул бугебгьунарбихьизаби; 3. Ц1алул бажариборхизаби;	Гьум. 256-262		

				4. К1алзул калам цебет1езаби			
34	Х1асил гьабиялъулдарс	1	Х1асил гьаби	1. Х1асил гьаби			

Дагъистаналъул адабият 10 класс

№ п/п	Дарсазул темаби	Саг1тазул	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Планалъулаб къо-моц1	Х1ужжаялъу
1	ХАЛКЪИЯБ К1АЛЗУЛ ГЬУНАРАЛЪУЛ АСАРАЛ Парту Пат1има	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Дагъистаналъул миллатазул к1алзул поэзиялъул художествияб рахъалъ бечелъи лъазе; 2. Халкъиял асаразда жаниб къват1иса хъамалчаг1азда данде дагъистаниязул къеркьей бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум. 3-9		
2	Ганч1ил вас	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Эркенлъи ц1унизе маг1арулал г1одосанго т1аде куцан г1ей; 2. Гьелъие г1илла ц1алдохъабазда бич1ч1и	Гьум.10-13. Кесек рек1ехъе лъазабизе		
3	Гьайбатай Бика. Айгъази. Надир-шагь щущахъ вихизави	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Маг1арул чи-чармил си вук1иналъе нуг1 вук1ин бич1ч1изаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум.15-24		
4	Бахтикал кеч1. Паризада Х1ажибала.	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Жанисел т1адчаг1азул зулмуялда данде къеркьеялъул тема к1алзул асаразда рагьун бугеб куц бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум.24-27		
5	Мискинлъи. Лирикиял куч1дул	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Жанисел т1адчаг1азул зулмуялда данде къеркьеялъул тема к1алзул асаразда рагьун бугеб куц бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Халкъияб лирикаялъул цебет1ей бихьизаби	Гьум. 27-30		
6	Класстун къват1исеб ц1али. Халкъияб хазина	1	Класстун къват1исеб ц1алиялъул дарс	1. Халкъиял асарал-ц1акъго багьа ва къимат т1адег1анаб, чара гьеч1ого халкъалъе х1ажатаб хазина бук1ин бич1ч1изабизе;	Халкъиял куч1дул рек1ехъе лъазаризе		

				2. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби			
7	18-19 Г1асрабазда хъвавулаб адабият Къудукьа Мусал Мух1амад. Маг1арда г1азу буго. Г1аймакиса Абубакарх1ажияв. Нахъа г1емер пашманлъила	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Авар мац1алда хъвавулаб литератураялъе кьуч1 лъурал чаг1и лъазе. 2. Гьезул насих1ат - куч1дул лъай; 3. Ц1алул бажари борхизаби	Гьум.31-36		
8	Г1урадаса Ибрагьимх1ажияв. Г1аздал ц1аха… Кудалиса Х1асан Ункъц1ул хисулеб дунял, Чи х1алалда толаро. Гьарак1униса Саг1ид. Х1амихъ маг1у, Метер ине къасд буго	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Авар мац1алда хъвавулаб литератураялъе кьуч1 лъурал чаг1и лъазе; 2. Гьезул насих1атияб поэзия цебет1ей; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.36-41		
9	Куч1дул пасих1го ц1али. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алул бажари борхизаби; 2. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби			
10	18 Г1АСРУЯЛЪУЛ 50-90 СОНАЗДА АВАРАЗУЛ ЛИТЕРАТУРА Инхоса Г1алих1ажияв Г1акълудал ралъад	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Поэтасул г1умруялъул ва творчествоялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Г1алих1ажияс насих1атаб поэзия т1адег1анаб даражаялде бахинабураб куц бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.42-49		
11	Г1адада ч1оге	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Г1алих1ажиясул поэзиялъулъ лирика цебет1ей; 2. Г1адада г1умру тогеян, г1емер гьаби шарт1 гурилан – коч1ол аслияб пикру бук1ин бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.49-50 Рек1ехъе лъазабизе		
12	Мукъур сурмияб микки. Гьурмадул берцинлъи г1ун	1	Ц1ияб тема малъи	1. Ч1ужуг1адан к1одо гьайи. Г1адатияй маг1арулалъул берцинлъи, недегьлъи, х1еренлъи, х1алт1улъ бажари, къо х1ехьей, къвак1и Г1алих1ажиясул лирикаялъулъ гвангъун бицун бугеб куц	Гьум.50-52		

				бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби			
13	Яс бечедасе кьезе бокьаразе. Хъах1аб рас баккиялде	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Бечедал чаг1азде, чияр гъин кваналел бечедазде, мискинзаби гуккулел будун-дибиразде, ниг1мат исрап гьабулезде, мехтун г1адаллъулезде поэтас хьваг1улеб сатирияб ц1ал; 2. Г1умруялъул диалектияб закон рагьулеб философияб асар бук1ин бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.52-54		
14	Кицабиял алфазал	1	Малъараб г1амлъиза-биялъул дарс	1. Г1алих1ажиясул поэзиялъул мац1алъул пасих1лъи, камиллъи, маг1наялъул гъварилъи, г1адатлъи, сипатияб раг1ул гьунар бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.55-59 10 кици рек1ехъе		
15	Класстун къват1исеб ц1али. Инхоса Г1алих1ажияв Назмаби	1	Класстун къват1исеб ц1алиялъул дарс	1. Г1алих1ажиясул творчествоялде бугеб рокьи жеги ц1ик1к1инаби			
16	Чакар Юсупова. Инхоса Г1алих1ажияв	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Г1алих1ажиясул творчествоялде бугеб рокьи жеги ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.60-66 Сочинени-ялъе х1адуризе		
17	Инхоса Г1алих1ажияв. Сочинение. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул бажари борцине Г1алих1ажиясул поэзиялъул гьунар рагьизе лъай; 2. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Сочиннение лъугьинабиз е		
18	Г1АЛИХ1АЖИЯСУЛ ЗАМАНАЛЪУЛ АВАРАЗУЛ ПОЭТАЛ Г1анхил Марин Чарчурал гъудузул мугъал рекизе. Дуда ч1ор	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Бечелъиялъухъ г1ишкъу бичун босулезда, рокьуе хилиплъразда гьелъ ч1валеб г1айиб бихьизаби; 2. Рух1ияб эркенлъиялъе	Гьум.67-75		

	реч1ч1аяв. Зигара буго. Хьаргабиса Мух1амадбег Г1онк1к1олги дирги ккараб, Бах1арзазде			г1оло Г1анхил Мариница гьабураб къеркьей; 3. Хьаргабиса Бегиласул асаразулъ мискинлъиялъе ва эркенлъиялъе г1оло къеркьеялъул тема рагьи			
19	Сугъралъа Муртазаг1алих1ажияв Сибиралдаса кагъат. Ч1ик1аса Мух1амад Г1ухьбиги мутаг1илзабиги. Рокьул кеч1. Рах1маталъул бакъ щвана	1	Ц1ияб тема малъи	1. 19 г1асруялъул к1иабилеб бащалъиялда авар халкъалъул г1умру бихьизаби; 2. Г1ухьби каки, мутаг1илзаби рецци, маг1арулай, г1адатияй, х1акъикъияй, цогиязда релълъинч1ейлъун лъугьинайи – Мух1амдил аслияб пикру бук1ин бихьизаби; 3.Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гъум.76-83		
20	Элдарилав. Ч1охъдол ясалде. Росу берцин	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Шаг1ирасул асаразулъ ч1ужуг1аданалъул берцинлъиялъе, ц1одорлъиялъе, г1ишкъуялъе бет1ер къули - бищун т1адег1анаб дин бук1ин бихьизаби; 2. Бечедазул вах1шилъи, намус т1аг1ин каки; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гъум.84-86		
21	Х1Х Г1АСРУЯЛЪУЛ АХИРАЛДА ВА ХХ Г1АСРУЯЛЪУЛ АВАЛАЛДА АВАР ЛИТЕРАТУРА Ч1анк1а (Бакьайч1иса Тажудин). Гулишатиде	1	Ц1ияб тема малъи	1. Шаг1ирасул куч1дузулъ маг1арулалъул образ рагьи; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гъум.87-91		
22	Гьарак1унисей. Т1аде маг1арухъе яхине анищ!	1	Ц1ияб тема малъи	1. Шаг1расул рокьул куч1дузулъ маг1арулалъул образ рагьи, рух1ияб бечелъи, г1ищкъул гьайбатлъи, мац1алъул пасих1лъи бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гъум. 91-96		
23	Класстун къват1исеб ц1алиялдаса гара-ч1вари	1	Класстун къват1исеб	1. Тажудинил ва Мах1мудил			

			ц1алиялъул дарс	творчествоялде рокьи ц1ик1к1инаби			
24	Дир гьудул. Сочинение. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Гьудул-гьалмагъльиялде бугеб рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Сочинение лъугьинаби-зе		
25	Хъах1абросулъа Мах1муд. Макьу	1	Ц1ияб тема малъи	1. Мах1мудил г1умруялъул ва хъвадарухъанлъиялъул баян кьезе; 2. Рокьуе гурони лагълъи гьабизе ккунгут1и коч1олъ ах1и; 3. Шаг1ирасул поэзиялъул ц1илъи, маг1наялъул гъварилъи, мац1алъул пасих1лъи бихьизаби	Гьум.97-105		
26	Эбелги ясги.	1	Ц1ияб тема малъи	1. Коч1олъ пикруялъулги х1асраталъулги х1алуцин, рек1ел х1ал борцине т1абиг1аталъул берцинлъиялдаса пайда боси; 2. Диналъ, шариг1аталъ гьукъараб ч1агояб г1умруялъул рохел, аваданлъи, инсанасул рух1иял т1алабал, х1асрат, къеркьей ц1унулеб ярагъ х1исабалда Мах1мудица лирикияб кеч1 цебет1езаби	Гьум.105-112		
27	Марям	1	Ц1ияб тема малъи	1. Шаг1ирас рек1ел х1ал борцине т1абиг1аталдаса пайда боси; 2. Рокьуе гурони лагълъи гьабизе ккунгут1и коч1олъ ах1ун бугеб куц бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.112-116		
28	Г1ищкъул ц1еца	1	Ц1ияб тема малъи	1. Мах1мудил ва Ч1анк1ал творчествоялда романтизм ва реализм; 2. Рокьуе хилиплъунгут1и бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.116-118		

29	Рек1ел гьаваялъул гьундул рихханин	1	Ц1ияб тема малъи	1. Коч1олъ пикруялъулги х1асраталъулги х1алуцин бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.119-132		
30	Ц1адаса Х1амзат. Хъах1аб росулъа Мах1муд	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Ц1адаса Х1амзатица Мах1мудие ва гьесул поэзиялъе кьолеб къимат бихьизабизе лъай; 2. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.123-132. Сочинениялъе х1адуризе		
31	Калам цебет1езаби Сочинение. Мах1мудил асаразулъ маг1арулалъул образ	1	Калам цебет1еза-биялъул дарс	1. Литературияб мац1алда бит1ун жидерго пикру загьир гьаби	Сочинение лъугьинабизе		
32	Ч1АНК1АЛ ВА МАХ1МУДИЛ ЗАМАНАЛЪУЛ ПОЭТАЛ Т1елекьа Этил Г1али Билараб г1акдаде. Гьудуласде	1	Ц1ияб тема малъи	1. Шаг1ирасул асаразулъ маг1арулазул г1умруялъул сурат, эркенлъиялде ц1айи загьирлъи; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.133-138		
33	Кьохъа Мух1амад Раг1и к1одо, к1ал г1емер. Эркенлъи Инхелоса Къурбан. Рокьул кеч1. Кундуховасде	1	Ц1ияб тема малъия	1. Шаг1ирасул асаразулъ маг1арулазул г1умруялъул сурат, эркенлъиялде ц1айи загьирлъи; 2. Шаг1ирзабазул лирикаялъул хаслъи, гьезул асаразулъ маг1арулазул г1умруялъул сурат, эркенлъиялде ц1айи загьирлъи; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.139-146		
34	ДАГЪИСТАНАЛЪУЛ ХАЛКЪАЗУЛ ЛИТЕРАТУРАЯЛДАСА Кочхюралдаса Саг1ид. Мурсалханасе наг1ана. Дир къисматалъул гьоко	1	Ц1ияб тема малъи	1. Мискинхалкъалъул г1умру, рук1а-рахъин гьесул куч1дузулъ ах1ун бугеб куц бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.147-149		
35	Ятим Эмин. Огь, нилъер г1умру. Гьаб дунял	1	Ц1ияб тема малъи	1. Эминил г1умрудул ва творчествоялъул х1акъалъулъ баян кьей; 2. Бечедаздаги мискинзабаздаги гьоркьоб шаг1ирас	Гьум.150-151		

				ч1валеб рух1ияб г1урхъи бихьизаби; 3. Эминил г1умрудул г1унгут1аби къват1ир ч1вазаризе бугеб махщел бихьизаби			
36	Кумек ах1и. Дие рак1бати гьабулезде	1	Ц1ияб тема малъи	1. Шаг1ирас асаразулъ обществияб г1уц1и ва мискинхалкъалъе бугеб г1азаб какулеб куц бихьизаби; 2. Миллияб эркенлъиялъе г1оло гьабураб къеркьеялъулъ къеялда ва жанисеб зулму ц1ик1к1иналда бан Эминил куч1дузулъ ахирал соназда дунялалдаса рак1 буссарал пашманал бакънал раг1изе лъугьи бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.151-153		
37	Эминил васигат. Огь, панаяб дуниял	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Миллияб эркенлъиялъе г1оло гьабураб къеркьеялъулъ къеялда ва жанисеб зулму ц1ик1к1иналда бан Эминил куч1дузулъ ахирал соназда дунялалдаса рак1 буссарал пашманал бакънал раг1изе лъугьи бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.153-155. Васият рек1ехъе		
38	Гьудулзабазде	1	Ц1ияб тема малъи	1. Эминил куч1дузулъ ахирал соназда дунялалдаса рак1 буссарал пашманал бакънал раг1изе лъугьи бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.156		
39	Класстун къват1исеб ц1али	1	Класстун къват1исеб ц1али				
40	ЯТИМ ЭМИНИЛ ЗАМАНАЛЪУЛ	1	Ц1ияб тема малъи	1. Рес къот1иялъ бет1ербахъиялъе	Гьум.157-158		

	ЛЕЗГИЯЗУЛ ПОЭТАЛ МАЗАЛИСА Г1АЛИ Дир ват1ан. Ханасде			къват1ире рахъине ккарал мискинзабазул угьди-зигарди бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби			
41	Ахтиса Х1ажи. Х1алт1ухъанасул кагъат. Бице	1	Ц1ияб тема малъи	1. Ахтиса Х1ажил х1акъалъулъ къокъабго баян кьезе; 2. Рес къот1иялъ бет1ербахъиялъе къват1ире рахъине ккарал мискинзабизул угьди-зигарди бихьизабун бугеб куц цебеч1езабизе; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.159-161		
42	Лъараг1азул адабияталдаса. Йирчи Гъазахъил г1умру ва хъвадарухъанлъи.	1	Ц1ияб тема малъи	1. Йирчи Гъазахъил г1умрудул ва хъвадарухъанлъиялъул х1акъалъулъ г1аммаб баян кьехзе; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажариялъе къимат кьей	Йирчи Гъазахъил г1умру ва хъвадару-хъанлъи		
43	Сибиралдаса кагъат	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Пачаясул туснахъазда бугеб х1алалъул х1акъикъат рагьун бугеб къаг1ида бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.162-163		
44	Бихьинчи кинав вук1ине колев	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Шаг1ирасул куч1дузулъ мискинзабазе бугеб зулму, бечедаз гьезул гъин ц1улеб бугеб куц загьирлъи бихьизабизе; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.163-164		
45	Бат1ияб мех	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Куч1дузулъ мискинхалкъалъул кьог1аб г1умру, гьезул рух1ияб бечелъи бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум. 165-166		
46	Г1акъиласул сабру	1	Ц1ияб тема	1. Куч1дузулъ	Гьум. 166-		

	биххуларо. Асхар-тау		малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	мискинхалкъалъул кьог1аб г1умру, гьезул рух1ияб бечелъи бихьизабизе шаг1ирасул бугеб гьунар лъай; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	167		
47	Класстун къват1исеб ц1али	1	Класстун къват1исаб ц1алиялъул дарс	1. Класстун къват1исаб ц1алиялде рокьи ц1ик1к1инаби			
48	Йирчи Гъазахъил заманалдаса хадуб лъараг1азул литература. Мух1амад-Апанди Г1усманов. Къоял бат1иял руго. Ях1. Т1агъур лъуравщинав чи. Узденчиясул боц1и	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Куч1дузулъ мискинхалкъалъул рух1ияб бечелъи, дунялалда гьеч1еб рит1ухълъи бихьизаби; 2. Лъараг1азул г1адатазде, рук1а-рахъиназде к1вар кьей; 3. Пачаяс т1ад тарал ц1иял х1акимзабазул инжитаб г1адлу-низам, чамг1алаб рук1а-рахъин, хъант1и, рух1ияб язихълъи къват1иб ч1вазаби	Гьум. 168-169		
49	Манай Г1алибеков. Нижер т1адчаг1и. Х1акимзабазул ишал. Аксаялъул ясазул г1арз.	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Пачаяс т1ад тарал х1акимзабазул инжитаб г1адлу-низам, чамг1алаб рук1а-рахъин, хъант1и, рух1ияб язихълъи куч1дузулъ къват1иб ч1вазаби; 2. Шаг1ирасул эркенлъи босизе, революцияб къеркьеялде ах1и бан, хъварал куч1дул рук1ин лъазе	Гьум. 170-172		
50	Зайнулг1абид Батирмурзаев. Халкъалъул цевехъанасде. Къокъа радалго анна. Рогьалил ц1ва		Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Пачаяс т1ад тарал х1акимзабазул инжитаб г1адлу-низам, чамг1алаб рук1а-рахъин, хъант1и, рух1ияб язихълъи куч1дузулъ къват1иб ч1вазаби; 2. Шаг1ирасул эркенлъи босизе, революцияб къеркьеялде ах1и бан, хъварал куч1дул рук1ин лъазе	Гьум.173-174		
51	Батирай. Даргиязул адабияталдаса Батырай. Рокьул куч1дул	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Батирайил г1умруялъул ва творческияб нухалъул х1акъалъулъ баян кьезе;	Гьум. 175		

				2. Лирикиял куч1дузулъ асаралъул х1алуцин, г1ишкъуялъул нухда дандч1валел зах1малъаби, ч1ужуг1адан к1одо гьайи				
52	Бах1арчиясул х1акъалъулъ. Дица кеч1 кин ах1илеб? Дица кеч1 ах1улаан	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Шаг1ирасул куч1дузулъ рит1ухълъиялъе г1оло къеркьолев бах1арчиясул романтикияб хасияталъул образ рагьи; 2. Шаг1ирас ахираталде х1адурлъиялъул т1алабазде данде ч1ун, ч1агояб г1умруялъул гьайбатлъи коч1олъ ах1и; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум. 175-177			
53	Дир бадиб хьухь лъугьана. Доб борхатаб маг1арда. Дидего гьабураб	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Бечедал чаг1азул хъант1и, инжитлъи, инжитаб г1адлу–низам куч1дузулъ бихьизаби; 2. Мискинзабазул би ц1улеб обществияб г1уц1и куч1дузулъ какун бугеб куц бихьизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.178-179			
54	Рохьор г1аркьалабиг1ан. Жиб алмасалъ ц1ер г1адин. Бечедасде. Векьарухъанасде	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Куч1дузулъ бечедаз мискинзабазе гьабулеб зулму, бечедазул хъант1и бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.179-184			
55	Батирайил заманалъул даргиязул поэтал (обзор) Мунги Ах1мад Шамилил суд. Мадам	1	Ц1ияб тема малъиялъул ва малъараб щула гьабиялъул дарс	1. Шаг1ирасул г1умруялъул ва творчествоялъул баян кьезе 2. Имам Шамилил г1акълуялъул камилъи бихьизаби; 3. Наибасул кьвари бихьизаби. Г1ин гьеч1ев наибасе ц1арги рецц гги хут1и бихьизаби; 4. Ц1алул бажари борхизаби; 5. Ц1алдохъабазул калам	Гьум.185-186 Рек1ехъе лъазабизе			

				цебет1езаби			
56	Хашагиса Бецав Къурбан. Мискинав Шахул яс. Зиявудин –Къади. Гьудулалъухъе кагъат	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Шаг1ирасул г1умруялъул ва творчествоялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Коч1олъ революциялда цебе ч1ужуг1аданалъул бук1инч1еб ихтияр, берцинлъи гьелъие балагь бук1араблъи бихьизаби; 3. Даргиязул поэзиялда жанибги; 4. Ц1алул бажари борхизаби; 5. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.187-191		
57	Лаказул литератураялдаса Х1асан Гузунов. Г1унк1к1ги ц1улакьоги	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Х1асан Гузуновасул г1умрудул ва хъвадарухъанлъи-ялъул х1акъалъулъ къокъабго баян кьезе; 2. Байбихьуда ургъич1они, ахир г1одизе кколила, - коч1ол аслияб пикру бук1ин лъай; 3. Басняялъул, сатираялъул х1акъалъулъ баян г1ат1ид гьаби	Гьум.192-193		
58	Къуркълиса Щаза. Къокъал куч1дул.	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Шаг1иралъул г1умруялъул ва творчествоялъулъ х1акъалъул къокъабго баян кьезе; 2. Талих1 гьеч1еб рокьул, маг1арулалъул кьог1аб г1умруялъул, г1адамазул рек1к1алъул х1акъалъулъ шаг1иралъул аслияб тема бук1ин лъай; 3. Зулму т1аса рехизе халкъ ах1ун, гьелъул къисматалъул ургъел т1аде босун, шаг1ирас ах1арал ку1дул рук1ин лъай	Гьум.194-195		
59	Саг1ид Габиев. Анищ. Мурад	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Зулму т1аса рехизе халкъ ах1ун, гьелъул къисматалъул ургъел т1аде босун, шаг1ирас ах1арал ку1дул рук1ин лъай	Гьум.196-197		
60	Гьарун Саг1идов.	1	Ц1ияб тема	1. Бет1ербахъиялъе	Гьум.198-210		

	Гъалайчаг1и		малъиялъул дарс	къват1ире рахъине ккарал мискинхалкъалъул кьог1аб г1умру асаралъулъ бихьизаби, гьел зулму т1аса рехизе ах1и-хъвадарухъанасул аслияб тема бук1ин бихьизаби			
61	Гъалайчаг1и	1		1. Бет1ербахъиялъе къват1ире рахъине ккарал мискинхалкъалъул кьог1аб г1умру асаралъулъ бихьизаби, гьел зулму т1аса рехизе ах1и-хъвадарухъанасул аслияб тема бук1ин бихьизаби	Гьум.210-222		
62	Класстун къват1исеб ц1али	1	Класстун къват1исеб ц1алиялъул дарс	Класстун къват1исеб ц1алиялде рокьи ц1ик1к1инаби			
63	Табасараназул литератураялдаса Къалухъа Мирза. Ханасе жаваб. Айгъиралде	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Шаг1ирасул г1умруялъул ва творчествоялъулъ х1акъалъул къокъабго баян кьезе; 2. Хъант1арал ва вах1шиял ханзаби какарал, эркенлъиялде, цолъиялде халкъ ах1арал шаг1ирасул куч1дул, г1умруялъул кьог1аб х1акъикъат бихьизаби	Гьум.222-223		
64	Халкъалде ах1ибай. Г1ащикъ-булбул	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс	1. Хъант1арал ва вах1шиял ханзаби какарал, эркенлъиялде, цолъиялде халкъ ах1арал шаг1ирасул куч1дул, г1умруялъул кьог1аб х1акъикъат бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.223-224		
65	Гъвандик Жигер. Зах1матаб заман. Татилалдаса Уруж. Ле мискин	1	Ц1ияб дарс малъиялъул дарс	1. Мискинхалкъалъул анищал т1уразе бугеб хьул бихьизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Гьум.225-226		
66	Т1абиг1аталде экскурсия	1	Экскурси-ялъул дарс	1. Т1абиг1аталде бугеб рокьи жеги ц1ик1к1инаби;	Сочинени-ялъе х1адуризе		

				2. Ват1ан – киналъулго аслу			
67	Сочинение. Нижер росу	1	Калам цебет1езаби	1. Ват1ан – киналъулго аслу; 2. Калам цебет1езаби			
68	Революциялда цебесеб заманалда Дагъистаналда г1емермиллатазулаб литературияб система лъугьин	1	Г1амлъиза-биялъул дарс		Гьум.227-236		
69	Революциялда цебесеб заманалда Дагъистаналда г1емермиллатазулаб литературияб система лъугьин	1	Г1амлъиза-биялъул дарс		Гьум.236-246		
70	Х1асил гьабиялъул дарс	1	Х1асил гьабиялъул дарс				

Лъаялъул ва бажариялъул рахъалъ X-XI классазул
ц1алдохъабазда цере лъолел т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

- Дагъистаналъул литератураялда жаниб XIX г1асруялда ккарал тарихиял лъугьа-бахъиназул хаслъи батизе ва бицине;
- поэтазул асаразул хаслъи, миллияб литература цебет1езабиялъулъ гьез лъураб бут1а;
- гIурус литератураялъул дарсазда малъарал литературияб теори- ялъул баяназдаса пайда босизе;
- рек1ехъе лъазаризе рихьизарурал асарал лъазе.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

I

- хъвадарухъанас рихьизарулел лъугьа-бахъиназул сурат цебеч1езабизе;
- художествияб хаслъиги х1исабалде босун, малъараб асаралъул анализ гьабизе;

-

-

Дагъистаналъул адабият 11 класс

№ п/п	Дарсил тема	Саг1тазул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Планалъулаб къо-моц1	Х1ужжаялъулаб къо-моц1
1	1917-1945 соназда Дагъистаналъул советияб адабият	1	Лекция	1. Дагъистаналъул миллатазда ц1ияб рух1 лъезе, кинаб ч1аголъиялъул нухде лъугьине, жагьиллъиялдаса рорч1изе К1удияб Октябралъул революциялъул к1вар	Лекция лъазабизе		
2	Хурухъанасе насих1ат. Таргъу-мег1ер. Херлъизе рег1ун гьеч1о. Мах1ач. Ват1ан	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъанасул ц1алул бажари борхизаби; 2. К1алзул калам цебет1езаби; 3. Ват1ан ц1унизе, бец1ал г1адатаздаса рорч1изе, ц1ияб г1умру г1уц1улезул жигарчилъи бихьизаби	Гьум. 3-6		
3	Х1абибат ва Х1ажияв	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Трагедиялъул х1асил ц1алдохъабазда лъай; 2. Ц1алдохъанасул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби;	Гьум. 6-12		
4	Чирмакъолол г1арз. Кири. Баг1араб рогьел. Милъиршодул кеч1. Баг1арав партизан	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Дагъистаналъул миллатазул поэзия цебет1ей ва т1егьай бихьизаби; 2. К1алзул калам цебет1езаби;	Гьум. 12-16		
5	Сулахъалънуг1лъи гьабула. Хъабчилъ бах1арзал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Революциялъул нухда ц1ияб ч1аголъи г1уц1и бихьизаби	Гьум. 16-34		
6	Ст1ал Сулейман. Эркенлъи	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ст1ал Сулейманил х1акъалъулъ къокъаб баян кьезе; 2. Эркенаб зах1маталъул, г1адамазул рух1ияб бечелъиялъул, зах1маталъул инсанасул т1адег1анлъиялъул х1акъалъулъ бицине поэтасул гьунар бихьизаби	Гьум. 39		
7	Муллабазде	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Куч1дузулъ Сулейманил т1адчаг1и (муллаби) какун ругеб куц бихьизаби;	Гьум. 40		

				2. Ц1алдохъабазул ц1алул даража борхизаби			
8	Бечедал – чиновникал ХIалтIухъан	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Цересел т1адчаг1и коч1олъ каки, зах1мат-сундулго аслу, т1олго ниг1матазул иццбук1ин бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул даража борхизаби	Гъум. 41-42		
9	Нилъер къуват	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Халкъалъул къуват бихьизабизе Сулейманил бугеб махщел бати; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул даража борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби;	Гъум. 42		
10	Комсомол Октябралде	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъабазда Сулейманил поэзиялъул гъварилъи, г1адатлъи, пасих1лъи бихьизаби	Гъум. 42-43		
11	Ц1адаса Х1амзат ГIисинил гьвел кечI	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1адаса Х1амзат- авразул советияб литератураялъе кьуч1 лъурав раг1ул устар вук1ин лъай; 2. Какун беццулеб, беццун какулеб шаг1ирасул сатираялъул аслияб мугъру бук1ин лъай. Гьимиги, т1ад велъиги, хъач1го какиги асаралда жаниб х1алт1изабун бугеб куц бихьизаби	Гъум. 44-49		
12	Советазде щал рищизе колел?	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Коч1олъ халкъалъе рит1ухълъиялъул нух бихьизаби; 2. Х1амзатил г1акълу г1адахъ босич1олъиялъ кьолел кьог1ал х1асилал рихьизари. Гьанжесеб г1умруялда гьелъул к1вар; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гъум. 50-51		
13	ХIамабагъадурлъи	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1иси-бикъинаб, гьадингояб жоги к1одо гьабун, ццин балъаргъиналъ ва гьелъие бокьараб гьабиялъ, г1антаб ч1ух1иги кьолон, кьалде лъугьиналъ балагьалде ц1алеб куц; 2. «Г1акълу-цебе, ццин-нахъе», - ян абураб халкъияб кициялъул сан гьабич1олъиялъ кьолеб х1асил ва Х1амзатил насих1ат; 3. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби	Гъум. 51-53. Кесек рек1ехъе лъазабизе		

14	МагIарул росабазде дандеккун, Москваялъул гIунгутIаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Какун бецциялъул гвангъараб мисал, Х1амзатил юморалъул хаслъиялъул нур бук1ин лъай; 2. Ц1алдохъанасул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби;	Гъум. 54-55		
15	Класстун къват1исеб ц1али	1	Класстун къват1исеб ц1али	1. Ц1адаса Х1амзатил хаслъи, мац1алъул пасих1лъи, бег1ерлъи, г1адатлъи бихьизаби	Сочинения лъе х1адуризе		
16	Сочинение «ЦIадаса ХIамзат – дир хирияв поэт»	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1адаса Х1амзатил малъарал асаразда т1асан жиндирго пикруги загьир гьабун, сочинение хъвазе; 2. Ц1алдохъанасул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Сочинение лъугьинаби зе		
17	Заид ХIажиев Тушманасе хвел	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1умруялъул ва творчествоялъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьей; 2. Поэзиялъул к1варалъул ва поэтасул борчалъул х1акъалъулъ пикраби; 3. Ракьалда х1ебт1уларел ракьулъ х1ебт1улин абурал раг1абазул маг1на бич1ч1изаби; 4. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби	Гъум. 56-57		
18	Маххул къебелъухъ ТIогьол магIдан	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ват1аналде бугеб рокьи бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гъум. 57-60,67		
19	Ч1агояб экран	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Поэтасул сатирикияб асар ц1али ва анализ гьаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гъум. 60-67		
20	ГIазиз Иминагъаев Дибирги ясги	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1азиз Иминагъаевасул литературияб х1аракатчилъиялъул бицине; 2. Нек1сиял г1адатал г1ужие гъезе, рух1ияб хъант1и къват1иб ч1вазабизе бугеб гъунар бихьизаби; 3. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гъум. 68-69		

21	Тушман тIагIинавизин Бергьенлъи нилъехъ букIина	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Тушманасде данде къеркьезе г1адамал ах1изе поэтасул бугеб гьунар бихьизаби; Рагъда бергьенлъи нилъехъ бук1иналда рак1ч1ей бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 69-70		
22	Класстун къватIисеб цIали. Дир Дагъистан(кино)	1	Класстун къватIисеб цIали	1. Расул Х1амзатовасде ва Дагъистаналде бугеб рокьи жеги ц1ик1к1инаби;			
23	Калам цебетIезаби. Дир гьудул. Сочинение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Гьудул-гьалмагълъиялде рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Гьудул гьеч1еб г1умру-лъим гьеч1еб гьобо бук1ин лъай	Сочинение лъугьинаби зе		
24	Эфенди Капиев Гуч	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Эфенди Капиевасул г1умруялъул ва х1аракатчилъиялъул х1акъалъулъ къокъабго баян кьей. 2. «Гуч» абураб бут1аялъул идея ва образал ц1алдохъабазда лъай; 3. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 71-78		
25	Гуч. Анализ	1	Анализ гьаби	1. Цолъи-гуч бук1ин лъазе; 2. Ц1аларалъул анализ гьаби; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби;			
26	АбутIалип Гъапуров Баси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Абут1алип Гъапуровасул г1умруялъул ва творчествоялъул х1акъалъулъ баян кьей; 2. Цо-цо гьит1инаб зарал гьукъизеян г1адамаз, к1удияб камиялъе каву рагьун батула; 3. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 79 Рек1ехъе лъазабизе		
27	Дида бичIчIана	1	Ц1ияб дарс малъи	1. «Зах1маталъ инсан берцин гьавула», -абурал раг1абазул маг1на бич1ч1изаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 80		
28	ДугIа	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Шаг1ирасул насих1атиябгун философиялъулаб коч1ол маг1наялъул гъварилъи, раг1абазул дуруслъи,	Гьум. 80		

				мац1алъул г1адатлъи бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби			
29	ГIакъилал рагIаби. МугIрул	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Эбел-инсул адаб гьабиялъ нилъее щиб кьолеб баян гьабизе; 2. Х1алт1ич1ого чи бечелъуларо, гьелъул къимат кин гьабизе кколеб лъай; 3. Гьудуллъи бук1ин нилъер киназулго бищунго рак1ч1араб къуват ц1алдохъабазда лъай	Гьум. 81		
30	Катил хIеж	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Шаг1ирасул философияб коч1ол анализ гьаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 81-82		
31	Абумуслим Жафаров ЧIагоял рукъуларо	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Абумуслим Жафаровасул г1умруялъул ва творчествоялъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьей; 2. Поэмаялъулъ рагъул тема рагьи;	Гьум. 82-90		
32	ЧIагоял рукъуларо	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 2. К1алзул калам цебет1езаби; 3. Рагъалъ вас гьавулареблъи лъазе	Гьум. 90-97		
33	Куркьбал ругеб хъачагъ	1	Ц1ияб дарс малъи	1. «Куркьбал ругеб хъачагъ» (цебеккун малъараб «Сих1ираб ци» абураб бут1аги дандекъан, анализ гьаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 97-102		
34	Класстун къватIисеб цIалиялдаса гара-ч1вари	1	Классткн къватIисеб цIали	1. Класстун кват1исеб ц1алиялдаса гара-ч1вари гьаби			
35	1946-1990 соназда Дагъистаналъул миллияб адабият. Маг1арухъ тараб рак1	1	Лекция	1. Совет улкаялда социализм бергьин, гьелъул кьуч1алда культурияб г1умру т1егьай, литература цебет1ей бихьизаби; 2. Рагъул соназ Совет	Гьум. 103-111		

				халкъалъ бихьизабураб бах1арчилъиялъул, гьунаразул х1акъалъулъ асарал рак1алде щвезари; 3. Ват1ан хиралъиялъул тема г1ат1идго рагьи			
36	Росдал къебелъухъ. Ракълил танк. Рит1уч1. Нухлулав. Гъасда. Кьо. Маг1арулав ватани	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Гьудул-гьалмагълъиялде, Ват1аналде рокьи ц1ик1к1инаби; Гьеб ц1уни-киназулго налъи; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 111-114		
37	Буран. Огниялда	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Къиса ц1али ва гьелъул анализ гьаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 115-131		
38	Хъизаналъул иш	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъизан-киналъулго бет1ер бук1ин лъай бич1ч1изаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 132-140		
39	Лъукъараб кеч1. Рак1алъ ц1а гъолеб буго. Дун разияб къо. Вореги чанахъан. Маг1арул чи-чармил си. Кьенсдерил г1урухъ	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 2. К1алзул калам цебет1езаби; 3.Асаразул анализ гьаби	Гьум. 141-163		
40	Расул ХIамзатов Хъулбузул хIакъалъулъ	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Расул Х1амзатовасул г1умруялъул ва творчествоялъул х1акъалъулъ ц1алдохъабазул бугеб лъай г1амлъизаби; 2. «Щванщинаб росулъ дуего рукъ бай»,-ян абураб абиялъул маг1на рагьизе; 3. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 4. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 165-166		
41	Васигат	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Расулил творчествоялде рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Жиндир ахирисеб мурад загьир гьабизе шаг1ирас лъимги ракьги бищиялъе г1илла бич1инаби; 3. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 166-167		
42	Гьудулзаби цIуне!	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъабазда гьоркьоб гьудуллъи щула гьаби. Гьудуллъи-вацлъи-лъуг1игьеч1еб хазина бук1ин лъай; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул	Гьум. 167-168 Кеч1 рек1ехъе лъазаби		

				бажари борхизаби;			
43	КечIалин щайгурин, щибаб рагIиги. Какил сагIат	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Авар мац1алъе кьолеб къимат бихьизабизе; 2. Как балеб мехалъ Аллагьасде вуссун, хут1араб мехалъ гьесде мугъ рехун, гьабулеб г1умруялъ нилъ сунде рачунелали бич1ч1инаби; 3. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 168-170		
44	Дун дандчIвазе ккола чIужугIадангун къаси. Рокьи бач1ана	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рокьи гьаби-саяхъ хьвади бук1ин бич1ч1инаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 170-172		
45	Инсулгун гара – чIвари	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Поэзиялъул к1вар, шаг1ирасул борч-кидаго т1екълъигун, мекълъигун рагъда вук1ин бихьизаби; 2. Авторасул аслияб пикру рагьизе инсул каламалъул ва т1абиг1иял сипатазул к1вар бихьизаби; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 173-185		
46	АхIмадхан Абу-Бакар. ХъахIаб сайгак	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвадарухъанасул г1умруялъул ва творчествоялъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьей; 2. Къиса ц1али	Гьум. 186-193		
47	ХъахIаб сайгак	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Къисаялда борхулеб аслияб суал-т1абиг1ат , гьелъул берцинлъи ва бечелъи ц1уни; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 193-199		
48	ХъахIаб сайгак	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Къисаялда борхулеб аслияб суал-т1абиг1ат , гьелъул берцинлъи ва бечелъи ц1уни; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 199-205		
49	ХъахIаб сайгак. Анализ	1	Анализ гьаби	1. Къисаялъул анализ гьаби; 2. Т1абиг1аталъул бечелъи, берцинлъи-инсанас ц1унизе ккей бич1ч1изаби			
50	Калам цебетIезаби. Нижер школа. Сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2. Инсанасул г1умруялда жаниб щиб пайда бугеб школалъул лъай.	Сочинение хъван лъугьинаби зе		
51	Муса МухIамадов «Бакъдасел»	1	Ц1иябдарс малъи	1. Муса Мух1амадовасул х1акъалъулъ баян кьей;	Гьум. 206-212		

				2. Къисаялъул идея, аслиял образал рихьизари			
52	«Бакъдасел». Ч1ег1ераб гамач1	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жакъасел маг1арулазул г1умруялъул ва рук1а-рахъиналъул г1ат1идаб сурат бихьизаби. Советиял г1адамазул рух1ияб бечелъиялде ва берцинлъиялде авторас кьолеб бугеб к1вар бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 212-223		
53	«Бакъдасел» Ч1ег1ераб гамач1	1	Анализ гьаби	1. Къисаялъул къокъаб х1асил бицине ва анализ гьаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби;			
54	Аткъай. РитIучIил лълъурдул	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Поэтасул г1умруялъул ва творчествоялъул х1акъалъулъ къокъаб баян; 2. Г1адамазде, т1абиг1аталде бугеб рокьи ц1ик1к1инаби; 3. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 224-229		
55	Дун чIухIула	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Вас вецци ничаб жо бук1ин бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 230-235		
56	Дун чIухIула	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Къисаялъул идея ва аслиял образал рагьи; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби;	Гьум. 235-244		
57	Фазу ГIалиева. Кьолбол мугьру	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Фазу Г1алиевалъул творчествоялъул ва г1умруялъул х1акъалъулъ къокъаб баян кьей; 2. Жакъасел маг1арулазул г1умруялъул ва рук1а-рахъиналъул г1ат1идаб сурат цебеч1ч1изабулеб бугеб куц бихьизе лъай.	Гьум. 245-254		
58	Кьолбол мугьру	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Умумузул ирсилаллъун кколел г1олилазул рух1ияб дунялалъул г1ат1илъи, бечелъи бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби;	Гьум. 254-267		
59	Кьолбол мугьру	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1адамасул къадру борцунеб роценлъун х1алт1удехун бугеб бербалагьи лъугьин бихьизаби; 2. Анализ гьаби;	Гьум. 267-269		

				3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби;			
60	Мут1алиб Митаров. Чагуралъул къиса	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Мут1алиб Митаровасул г1умруялъул ва литературияб х1аракатчилъиялъул къокъабго баян кьей; 2. Поэмаялъул тема ва идея рагьи	Гьум. 270-276		
61	Чагуралъул къиса. Анализ	1	Анализ гьаби	1. Къисаялъул анализ гьаби; 2. Рагъул тема рагьун бугеб куц бихьизаби			
62	Класстун къватIисеб цIали	1	Класстун къват1исеб ц1али	Класстун къват1исеб ц1алиялде рокьи ц1ик1к1инаби			
63	Хизгил Авшалумов.Вас	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвадарухъанасул г1умру ва литературияб х1аракатчилъи; 2. Халкъазул гьудуллъи, лъик1ал миллиял г1адатал рихьизаризе авторасул гьунар бихьизе лъай	Гьум. 277-283		
64	Дербенталдаса Шимил харбаздасан. ХIамалъун ана, хIамалъун вуссана	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Нек1сиял ва гьанжесел заралиял г1адатал ва г1адамазул квешал рахъал какизе хъвадарухъанасул махщел бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 283-289		
65	Диплом босараб хIама. ЩайтIан…	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Нек1сиял ва гьанжесел заралиял г1адатал ва г1адамазул квешал рахъал какизе хъвадарухъанасул махщел бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум. 283-289		
66	МухIамад АхIмадов. Эркенаб гIакълу	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ах1мадовасул х1акъалъул къокъабго баян кьей; 2. Г1акълуялъе кьолеб къимат бихьизабизе ц1лдохъабазде лъай; 3. Т1абиг1аталде, Ват1аналде рокьи ц1ик1к1инаби	Гьум. 290-291		
67	Калам цебетIезаби	1	Дарс-экскурсия	1. Т1абиг1аталде экскурсия гьаби; 2. Г1ураб Ват1аналде рокьи ц1ик1к1инаби			
68	Х1асил гьабиялъул дарс	1	Х1асил гьаби	1. Х1асил гьаби; 2. Калам цебет1езаби			

- хабариял, лирикиял, драмалъул асарал рат1а рахъизе;

- асаралъул г1уц1и, лъугьа-бахъиназул рахас героязул образал, си- патияб калам дандекъан, асаралъул идея ва художествияб хаслъи рагьизе гьезул бугеб к1вар батизе;
- асаралъул героясул хасият-г1амалалъе къимат кьезе, цо яги чанго асаралъул героял дандеккун, гьезул г1аммал ва хасал рахъал ратизе.

асаралъул герояздехун, гьенир кколел лъугьа-бахьиназдехун авторасул бербалагьи батизе;

- малъарал асаралги кьоч1ое росун, авторасул творчествоялъулги гьесул рух1ияб дунялалъулги хурхен ч1езабизе;

- ц1алараб асаралъе жинца кьолеб къимат кьуч1аблъун гьарулел х1ужжаби рачине;

I I

- художествияб асар пасих1го ц1ализе;
- жиндир к1алзулаб ва хъвавулаб к1алъаялъе план г1уц1изе;
- бат1и-бат1иял тайпабазул сочинение данде гьабизе (бицунги хъванги);
- зах1маталъул темаялда творческиял сочинениял хъвазе (жидерго х1алт1ул х1албихьиялъул кьуч1алда);
- учителасул лекциялъул, литературияб критикаялъул, рич1ч1изе бигьаял г1елмиял макьалабазул къокъаб х1асил хъвазе;

жинцаго ц1алараб т1ехьалъе, бихьараб киноялъе, спектаклялъе, выставкаялъе къимат кьун, хъвазе.

Лъаялъулвабажариялъулрахъалъ VII классазул
ц1алдохъабазда церелъолеласлиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазеккола:
-лъазаруралаcаразулвагьезулавторазул ц1арал, ц1аразул маг1на;
-лъазаруралхабарияласаразулбагьадуралгигьез г1ахьаллъи гьабулелишазул т1елги;
-лъазабурабасаралъул г1уц1иялъул хасалрахъал;
-адабиял терминал: махсара, сатира, метафора, адабияталъултайпаби;
-рек1ехъе лъазаризепрограммаялдарихьизаруралтекстал.

I

Ц1алдохъабазухъа бажаризеккола:
-хъвадарухъанас г1уц1арал сипатияллъугьа-бахъиналпикрудалъгвангъун цереч1езари;
-багьадурасул г1амал-хасият рагьизе х1ажатал лъугьа-бахъиналлъазабулебасаралдаса т1асарищизе;
-пикруябгунхудожествениябрахърагьизесипатиял раг1абазул бугеб к1вар батизе;
-муг1алимас кьураблогикиябсуалалдарекъон, асаралъулбагьадурасул г1амал-хасият рагьизе;
-лъазабулеббугебасаралъул к1иго багьадургидандеккун, гьездехунавторасулбугеббербалагьизагьиргьабизе.

II

-минуталдажаниб 110-120 раг1и кколебхехлъиялда рич1ч1изе бигьаял,
- г1елмиял вахудожествениялтекстал рит1ун, дурун, раг1ун, ц1ализе;
-художествияласарал пасих1го ц1ализе;
-хабариябасар изложение х1исабалда бицинегихъвазеги;
-хабариябасаралъул, яги гьелъулцо бут1аялъул план бахъизе;
-ц1алдохъанасул жиндирго к1алъаялъе план г1уц1изе;
-багьадураздехун, гьезулишаздехунбухьарабвацогидалискусствоялъуласаразекъиматкьезе (бицунгихъванги).